

Rapport från projektet Hästdemografi i Västra Götaland 2008

Projektägare LRF Väst i samarbete med LRF Sjuhärad och LRF Skaraborg. Finansierat genom Landsbygdsprogrammet, LRF Västra Sverige och Munkedals kommun.

Projektledare Yvonne Andersén

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel

Innehållsförteckning	1
1 Sammanfattning	3
2 Projektbeskrivning	4
2.1 Bakgrund	4
2.2 Syfte och mål	5
2.3 Målgrupp	6
2.4 Styrgrupp	6
3 Definition av hästföretagare	7
3.1 Olika definitioner av hästföretagare	7
3.2 Projektets definition av ordet hästverksamhet	7
4 Data och hästdemografisk karta	8
4.1 Metod att undersöka antal hästar och hästverksamheter	8
4.2 Personuppgiftslagen (PuL)	9
4.3 Hästlänet Västra Götaland – webbkarta	9
4.4 Teknisk rapport databas	10
4.5 Uppdatering av databas	11
5 Hästar och verksamheter i Västra Götaland	12
5.1 Antal Hästar	12
5.2 Ridskolor	14
5.3 Privata ridhus	14
5.4 Sport och avelsföreningar	14
5.5 Större Hästanläggningar	14
5.6 Ridsporttränare	14
5.7 Travtränare A-tränare	14
5.8 Travtränare B-tränare	14
5.9 Travbanor	14
5.10 Travskolor	15
5.11 Galopp proffstränare	16
5.12 Galopp Jockey	16
5.13 Galoppbanor	16
5.14 Ridleder och ridslingor	16
5.15 Hästturismföretag	16
5.16 Hästfoderföretagare	16
5.17 Hästföretagare	16
5.18 Stuterier och Uppfödare	16
5.19 Semin- och mottagarstationer	16
5.20 EU-godkända Hingststationer	17
5.21 Hästkliniker	17
5.22 Distriktsveterinärstationer	17
5.23 Veterinärpraktiker	17
5.24 Hovslagare	17
5.25 Hästvård	17
5.26 Naturbruksgymnasier	17
5.27 Andra utbildningsinstanser	17

6 Fördjupningsdel Munkedal;	
Frågor Munkedals kommun identifierar som viktiga	18
6.1 Hur många hästar finns det i Munkedals kommun idag	19
6.2 Verksamheter som kan tillräknas hästnäringen	19
6.3 Arbetstillfällen	20
6.4 Storlek på omsättning	20
6.5 Antal hästgårdar idag	20
6.6 Hästgårdens betydelse för inflyttningen idag	21
6.7 Hästens betydelse för den sociala och ekonomiska utvecklingen	21
6.8 Vad betyder hästen för den sociala ekonomin	22
6.9 Hästägarens kostnader	23
6.10 Hästbeskattning och hästekonomi	24
6.11 Hästen som resurs inom sjukvård, hälsa och rehabilitering	25
6.12 Lagar kring hästen	26
6.13 Allemansrätt och nyttjande av annans mark	28
6.14 Hästar och allergier	28
6.15 Viktigt att tänka på vid samhällsplanering	30
6.16 Avstyckning av jordbruksfastigheter för att skapa en hästgård	31
7 Slutsatser	32
8 Framtida projekt och uppdatering	34
8.1 Utveckling av databas	34
8.2 Uppdatering av databas	34
9 Referenser	35
9.1 Sakkunniga	35
9.2 Organisationer och myndigheter	35
9.3 Utredningar och rapporter	35
9.4 Sökvägar	36
Bilagor:	
Styrgruppsprotokoll	37

1 Sammanfattning

Hästnäringen har gått starkt framåt och antalet hästar har ökat under de senaste 25-30 åren i hela Sverige. Kunskapen om var hästarna finns, vad de används till och vilka former av företagande det innefattar är däremot låg på många håll. LRF Väst, Skaraborg och Sjuhärad ville ta reda på hur situationen ser ut i regionen Västra Götaland för att ha ett underlag för aktiviteter, rådgivning m.m. Även näringen och kommunen har på en del håll efterfrågat ett sådant material för att bygga vidare på avseende boenden, planering, potentialer m.m.

Enligt undersökningen finns 32 972 hästar i Västra Götaland och i skrivande stund 3 764 hästverksamheter. Det är siffror som kan diskuteras. Tidigare undersökningar gör andra siffror gällande på hästantal:

SCB enkätundersökning till fastighetsägare på Jordbruksverkets uppdrag 2004	44 789 hästar
Jordbruksstatistiken 2007 (stat. från okt 2004)	50 200 hästar
Jordbruksverkets 2008 (SCB) enkät till Miljö- och Hälsokontoren i kommunerna (9 kommuner ej svarat)	28 667 hästar

Att räkna antal hästar och hästverksamheter har inneburit ett ihärdigt sökande av data. Det finns inga eller få register sammanställda i ämnet. Med dessa systembrister får man ta siffrorna i undersökningen för närmevärden som kan variera både uppåt och nedåt. Det är dock intressant att konstatera att hästnäringen ännu inte är så reglerad att det går att få fram denna statistik. Hästpassen, som alla hästar enligt lag skall ha, borde kunna utgöra ett bra register.

Fördjupningsdelen i Munkedal målar upp en bild av att häst är en av flera orsaker till att välja landsbygdsboende, det finns många lagar och regler som styr, hästen är en viktig del i den sociala ekonomin och att det finns mycket en kommun kan göra i sin samhällsplanering för att underlätta för att bo och verka med häst i den egna kommunen. Genom att tillrättalägga förhållandena för häst i kommunen och öka inflyttningen får kommunen ett större skatteunderlag och en win-win situation uppstår.

2 Projektbeskrivning

2.1 Bakgrund

Antalet hästar i Sverige har stadigt ökat under de senaste decennierna. Det beror på att hästen och hästnäringen har fått en allt större betydelse i samhället, men av en helt annan karaktär än vad den hade i början av 1900-talet.

I början av 1900-talet fanns det ca 750 000 hästar i Sverige; hästen användes och betraktades främst som ett nyttodjur inom jordbruk, transport och försvar. Industrialismens intåg kring sekelskiftet innebar att bondesamhället förändrades. Landsbygden avfolkades och jordbruket minskade i betydelse som stor arbetsgivare. Det medförde att hästens funktion som bruksdjur förändrades och ledde till att antalet hästar minskade drastisk. Under 1970-talet var antalet hästar nere i sitt bottenläge, ca 70 000 hästar. I dag är hästantalet ca 283 000, ca 31 hästar per 1000 invånare, enligt Statistiska Centralbyråns (SCB) undersökning från 2004. Detta gör Sverige till ett av Europas hästtätaste länder.

Vad har medverkat till ökningen av antal hästar från 1970 till idag?

En stor förändring ligger i att hästen har gått från nyttodjur till relations- och rekreationsdjur. Andra faktorer som påverkat är att vi fått in ett antal nya raser i landet. Idag finns det över 40 olika raser och det har fört med sig nya användningsområden som till exempel westernridning. Detta har genererat ett ökat intresse för hästen och dess användning. Samtidigt har det skapat en breddning i antalet hästsporter. Två andra omständigheter som bidragit till det ökade hästantalet är; bättre privatekonomi som gör att fler har råd att äga häst samt ett ökat antal ridskolor ger större möjligheter att utöva hästsport.

Ökningen kommer ur ett starkt växande intresse för hästen som hobby, sport, spel, motion, rehabilitering och företagsidé. Omstrukturering av lantbruket till större enheter medför att mindre gårdar lägger ner produktionen och blir fritidshus eller hästgårdar. Möjligheten att köpa så kallade hästgårdar, kombinerat med en bättre privatekonomi, har gjort att fler väljer ett livsstilsboende på landet med sin hobby.

Hästen har blivit en faktor att räkna med både som näring och inkomstkälla. Lantbrukare producerar och säljer foder till häst, hyr ut stallplatser eller har andra sysselsättningar kring häst. Hästen har blivit lantbrukets femte viktigaste inkomstkälla.

Samhällsekonomisk betydelse

Idag rider cirka en halv miljon svenskar regelbundet. Nya hästrelaterade verksamheter utvecklas där hästturism är ett exempel. Svensk hästnäring omsätter i dag ca 20 miljarder kr och 10 000 heltidsarbeten. Med varje krona som omsätts direkt inom hästnäringen kommer ytterligare en krona att omsättas i övriga samhället. Detta medför att hästnäringen med spridningseffekter genererar 45 miljarder kronor om året, detta skapar cirka 28 000 heltidsarbeten enligt *Hästnäringens samhällsekonomiska betydelse i Sverige 2004*. Det kan jämföras med stål- och metallverken som har en omsättning på 40 miljarder kronor och restaurangnäringen som omsätter 48 miljarder kronor per år, *Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS)*. Detta betyder att hästen på senare år har intagit en stark position där den fått en viktig samhällsekonomisk betydelse.

Hästen som politik

Allt fler familjer med häst som intresse söker sig till landsbygden där de kan finna attraktiva boenden. Det attraktiva med landsbygden är bland annat den ökade möjligheten att hålla häst. Hästen har blivit en viktig anledning till att flytta ut på landsbygden. För landsbygden betyder det att även hästen bidrar till det öppna och varierade jordbrukslandskapet. Ökad inflyttning skapar en levande landsbygd med kommunal service, skolor, vård och omsorg. För kommuner skapar hästen möjlighet att marknadsföra sin landsbygd som bra att bo och verka i med häst. I dag är hästen en del av den svenska landsbygds- och jordbrukspolitiken.

Häst i Västra Götaland

Hästen har fått en allt mer betydande roll som landsbygdsutvecklare och näring. Detta har skapat ett ökat intresse från kommuner och regioner för hästens potential som utvecklingsbar näring. Det har i sin tur satt fokus på hur det ser ut i den egna kommunen och regionen.

Att få en total bild av hur hästnäringen ser ut är svårt på grund av att den är mångfacetterad och besvärlig att överskåda. Orsakerna till detta är att;

- Hästnäringen har byggts upp och drivs utifrån ett val av livsstil och engagemang.
- Hobbyn i många fall har utvecklats till att ge extrainkomster och sedermera till att drivas på del- eller heltid.
- Hästnäringen har en särprägel med sina småföretag som drivs av en till två personer eller som familjeföretag.
- Övergripande register saknas

Projektets utgångspunkt

Utgångspunkten har varit att få en bild av hur hästnäringen ser ut och vad den har för betydelse för regionen. Kunskapen om var hästarna finns, vad de används till och vilka former av verksamheter det omfattar är låg.

För att öka kunskapen skapades projektet "Hästdemografi i Västra Götaland" som ett samarbete mellan LRF Väst, LRF Sjuhärad och LRF Skaraborg, med finansiering från Landsbygdsprogrammet.

Med ökad kunskap om hästnäringen har företag, myndigheter och organisationer fakta att utgå ifrån när det gäller olika typer av satsningar.

2.2 Syfte och mål

Projektets intention har varit att undersöka och få en helhetsbild av antalet hästar och hästverksamheter i Västra Götaland. Denna helhetsbild kan då användas för att generera rätt sorts insatser för landsbygdsutveckling och utveckling av hästverksamhet i Västra Götaland.

Mål

Projektets målsättning har varit att undersöka antalet hästar, hästnäringens omfattning och att synliggöra marknaden som finns i form av foder, strö, gödsel, stallplatser mm för lantbruksföretag i närområdet. Hästen, i sig själv, är grunden i näringen och målet har varit att ta reda på hur många det finns i varje kommun. Även hästnäringens omfattning har undersökts kommunvis.

Resultatet skall ge underlag för kommuner, organisationer och företag för olika satsningar. Kommuner och organisationer har nytta av ett underlag för stimulerande insatser för hästnäringen och inför samhällsplanering. Företag har nytta av underlag för att beräkna kundkrets, konkurrens,

investeringskalkyler m.m. Det är en styrka för näringen att ha kunskap om omfattningen och typer av verksamhet i länet.

2.3 Målgrupp

Målgruppen för undersökningen har varit olika aktörer i Västra Götaland som har någon form av verksamhet med inriktning mot häst. De olika aktörerna är bland annat

- blivande hästföretagare
- hästföretagare
- kommuner
- näringslivet
- organisationer

2.4 Styrgrupp

Projektets styrgrupp har haft till uppgift att övervaka att rätt frågor besvaras, samt att projektets syfte och mål uppnås. Sammansättningen av styrgruppen har varit följande:

Vanja Sandgren, SLU Hästcentrum Skara
Margareta Bendroth, Hushållningssällskapet Sjuhärad
Katarina Adolfson, LRF Västra Sverige
Sylvia Persson, Länsstyrelsen Västra Götaland

3 Definition av hästföretagare

När det gäller hästnäringen finns det ingen tydlig gränsdragning mellan de olika verksamheterna. Näringsverksamhet, ideell- och hobbyverksamhet, just frånvaron av en distinkt gräns gör näringen svårdefinierad. De olika verksamheterna skiljs åt främst genom vinstsyftet, men även genom de andra näringskriterierna; självständighet och varaktighet. I *Hästen, skatten och lagen 2007*, tar Lars-Gösta Naucleur upp att skattemyndigheternas bedömningar av de olika verksamheterna i hög grad varierar. Därför arbetar skattemyndigheten på att ta fram ett PM kring hästbeskattning, för att ge vägledning i hästbeskattningsärenden. Naucleur skriver även att hästbeskattning anses vara så pass komplext att skatteverket funderar på att centralisera taxeringen av hästföretag.

Sammantaget finns det ett behov att skapa en tydligare definition av hästnäringen än den breda begreppsbestämning som finns i dagsläget.

3.1 Olika definitioner av hästföretagare

Jordbruksverkets uppfattning i *Kartläggning och analys av hästverksamheten i Sverige 2005*, är att det inte finns någon vedertagen definition av begreppen; hästsektor, hästnäring och hästrelaterad verksamhet. Utan avgränsning korrigeras begreppet efter de frågor som man vill belysa i varje enskilt fall. De poängterar att det är viktigt att belysa alla former av hästhållning, både företagande som fritids- och hobbyverksamhet. I rapporten använder Jordbruksverket begreppet "hästhållning" som sammanfattande benämning på all hästhållning, både den som bedrivs inom ramen för ett företagande och den som har fritids- och hobbykaraktär.

I rapporten *En studie kring hästens ekonomiska, samhällliga och sociala betydelse i Hallands län 2005*, definieras ordet hästföretagare enligt följande: "Hästdriven affärsutveckling, näringsverksamhet beroende av hästen. Andra ord som används är "hästverksamhet" som kan innefatta både näringsverksamhet och/eller privat verksamhet med häst".

Nationella stiftelsen för Hästhållningens Främjande 1996 definierade begreppet enligt följande: "I begreppet hästnäringen inkluderas de företag och individer som begagnar sig av hästen som produktion av nyttigheter som efterfrågas i samhället."

3.2 Projektets definition av ordet hästverksamhet

Det finns ett antal ord som används för att beskriva eller sammanfatta olika verksamheter med inriktningen häst; exempelvis hästföretagare, hästnäring, hästsektor, hästhållning eller hästverksamhet. I detta projekt har vi valt att använda ordet hästverksamhet, där vi delvis utgår ifrån definitionen som används i rapporten, *En studie kring hästens ekonomiska, samhällliga och sociala betydelse i Hallands län 2005*. Projektets definition av ordet hästverksamhet är följande: "Hästverksamhet – verksamhet som kan innefatta både näringsverksamhet och/eller privat verksamhet med häst."

Definitionen beskriver projektets utgångspunkt väl, vilket har varit att räkna antal verksamheter utan att lägga in någon värdering utifrån vilken form eller omfattning verksamheten bedrivs i.

4 Data och hästdemografisk karta

För att få en överskådlig bild av hela länet har data samlats in kommunvis. Informationen har sedan sammanställts till en databas i form av websidan, *Hästlänet Västra Götaland*, <http://www.horse-expo.se/hdata/index.php> där fakta kan tas fram dels kommunvis men även totalt för hela Västra Götaland. Websidan har en karta för att synliggöra fakta geografiskt.

4.1 Metod att undersöka antal hästar och hästverksamheter

Ridskolor - Göteborgs och Bohusläns RF, Västergötlands Ridsportförbund och Svenska Ridsportförbundet SvRF samt från Eniro och andra sökmotorer på Internet.

Privata Ridhus - Informationen är hämtad från Eniro och andra sökmotorer på Internet, hemsidor.

Sport och avelsföreningar - Eniro och andra sökmotorer på Internet, hemsidor samt Göteborgs och Bohusläns RF, Västergötlands Ridsportförbund

Ridsporttränare - Tränarportalen, Svenska Dressyrtränarklubben och Svenska Islandshästförbundet, Eniro och andra sökmotorer på Internet och hemsidor.

Större Hästanläggningar - Eniro och andra sökmotorer på Internet, hemsidor, Miljö & Hälsoskyddsnämnden, Djurskydd.

Travtränare - STC

Travbanor – sportchefer, travbanechefer, Svenska Travsportens Centralförbund (STC), travbanornas hemsidor

Travskolor - travbanornas hemsidor

Galopp - Svenska Galopp

Ridleder och ridslingor - Eniro och andra sökmotorer på Internet och hemsidor.

Hästturismföretag – Sökmotorer på Internet och hemsidor

Hästmaterföretagare - Jordbruksverket och Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Hästmaterföretagare - Eniro och andra sökmotorer på Internet, hemsidor, SCB

Stuterier och Uppfödare - Tränarportalen, Shetlandväst, Västgötauppfödarna, Svenska Ponnyavelsförbundet, andra sökmotorer på Internet och hemsidor

Semin- och Mottagarstationer – Jordbruksverket (SJV), Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Hästen (ASVH)

EU-godkända Hingststationer - Jordbruksverket

Hästkliniker – ATG hemsida, SCB

Distriktsveterinärstationer – SJV

Veterinärpraktiker – SCB, Eniro

Hovslagare - Svenska Hovslagareföreningen, SCB, Eniro och andra sökmotorer på Internet.

Hästvård - Nordiska Hästmassörers förbund, Svensk Terapeut Utbildning, Alternativförmedlingen för djurägare, Svenska Equiterapeut Förbundet, Eniro och andra sökmotorer på Internet.

Naturbruksskolor med hästinriktning – Naturbruksgymnasiernas hemsida

Andra utbildningsinstanser - Eniro och andra sökmotorer på Internet

4.2 PersonuppgiftsLagen (PuL)

Projektets databas, den mängd information som samlats in och utgör grunden till webkartan bygger på behandling av personuppgifter som i Sverige styrs av Personuppgifts Lagen (PuL).

Lagen är till för att skydda människors personliga integritet och att den inte kränks genom behandling av deras personuppgifter. En personuppgift är all slags information som direkt eller indirekt kan knytas till en fysisk person som är i livet. Kan personen identifieras med uppgifterna betraktas det som personuppgift.

PuL (1988:204) 10 § Personuppgifter får bara behandlas om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandling. Samtycke måste vara frivillig, en särskild och tydlig viljeyttring att man får behandla personuppgifterna. Det går alltid att ta tillbaka sitt PuL-samtycke.

Projektets databas har utvecklats till att innehålla en stor mängd data som består av personuppgifter som behandlas och kräver samtycke. Kvantiteten material har fört med sig att det inte funnits möjlighet inom projektets tidsperiod att kontakta alla personer som ingår i databasen för att få deras samtycke.

Med beaktande av PuL kan inte några uppgifter om enskilda verksamheter lämnas på websidan, utan den tar sin utgångspunkt i antal verksamheter.

4.3 Hästlänet Västra Götaland – webkarta.

Västra Götalands län bildades 1998 och är en sammanslagning av Göteborgs och Bohus län, Skaraborgs och Älvsborgs län. Länets största stad är Göteborg. Regionen består av sammanlagt 49 kommuner. Geografisk kan länet delas in i olika områden med 3 kustlandskap i olika karaktärer; Bohuskusten med öppet landskap och skärgård med mycket berg i dagern, Vänerkusten som mer präglas av sand och växtlighet med de grundare stränderna mot Kålland samt Vätterkustens branter. Inlandet utmärks av områden med slättbygder med uppodlad mark och skogs- och mellanbygder med valldominerad odling och betesdjur. Länet har även karaktäristiska platåbergen som är en rest från inlandsisens smältperiod.

Västra Götaland hyser 16,5% av Sveriges hästar enligt SCB undersökning från 2004 och är därmed till mängden största hästlänet. Folkmängden i Västra Götaland uppgår till 16,85% av Sveriges befolkning

Webkartan är placerad som en fristående sida på webportalen www.horse-expo.se och har webadress: <http://www.horse-expo.se/hdata/index.php>

Webbkartan består av information som delats upp i två grupper; antal hästar och antal verksamheter. I den senare gruppen har all verksamhet med inriktning häst samlats. Informationen har i sin tur delats upp i kategorier. Med kategorier menas olika sysselsättningar exempelvis hovslagare, hästvård etc. Verksamhetskategorierna är begränsade till 26 stycken och urvalet är grundat på vad som är av intresse för målgrupperna. Hästnäringen är mångfacetterad och har en mängd olika inriktningar, varav en del är stora och andra små. Projektet har valt att begränsa mängden kategorier för att kunna ge en bättre helhetsbild. Detta innebär i sin tur att det i kategorin *hästföretagare* inryms en mängd olika inriktningar. Det går inte att lyfta ut en specifik inriktning och utläsa antal i webbkartan.

I webbkartan klickar man på vald kommun. Då visas en tabell över antal hästar och antal hästverksamheter i varje kategori. Längst ned i tabellen visas totalt antal i kategori och totalt antal hästverksamheter i länet. Många hästföretag har mer än en inriktning och förekommer då i antalet på flera olika kategorier. Dock summeras aldrig ett företag i det totala antalet hästverksamheter i länet mer än en gång.

4.4 Teknisk rapport databas

Text skriven av Jonas Bjällfalk, utvecklare av databasverktyget.

Syftet med projektet var att skapa en datasamling (databas) som skall vara tillgänglig publikt på Internet via ett webbgränssnitt (webbläsare). Besökaren skall kunna komma åt data enligt i förväg bestämda mallar och en administratör skall kunna underhålla databasen utan behov av specialkunskaper i databashantering eller webbprogrammering.

Val av lösning

Den tekniska lösningen består av ett antal webbsidor programmerade i HTML och PHP. Dessa interagerar med en databas av typen MySQL som körs på den webbserver som sidorna är placerade på.

Den avgörande orsaken till valet av dessa teknologier är att de är kostnads- och licensfria att använda, vilket gör att inga löpande kostnader tillkommer. Teknologerna är också plattformsoberoende, dvs. att de kan köras på olika webbservrar oberoende av vilket operativsystem som används på webbservern. Detta gör att en flytt till en annan webbserver i framtid inte kräver några omprogrammeringar. Det enda kravet som finns är att webbservern måste ha stöd för programmeringsspråket PHP och även ha en MySQL databas installerad.

Funktion

Praktiskt fungerar sidan så att den via förprogrammerade formulär, där användaren väljer vilka data man vill se, hämtar dessa data från databasen och visar dem enligt en förprogrammerad mall. Besökaren kan alltså inte formulera egna urval att söka efter. Då syftet med projektet var att visa hästnäringens verksamhet utifrån dess antal och inte att vara ett adressregister ges resultat endast i form av antal av de förutbestämda sökkriterierna. Internt i databasen och tillgängligt för administratören är dock fullständiga kontaktuppgifter till respektive verksamhet/företag lagrade. Detta för att underlätta administrationen samt inför en eventuell vidareutveckling av användandet i framtiden.

4.5 Uppdatering av databas

Uppdatering av databasen sker manuellt av en administratör. Någon möjlighet att ha en automatisk uppdatering finns inte med dagens system i hästnäringen.

Utveckling/Framtid

Då databasen idag innehåller datauppgifter som behövs för att kunna fungera som ett fullständigt adressregister är en logisk och möjlig utveckling att man väljer att öppna upp för att visa dessa uppgifter. Detta kräver dock dels tillstånd för registerhållning samt inhämtande av tillstånd från dem som ingår i registret, enligt PuL. Dessutom kommer en mer omfattande administration av databasen krävas då data alltid måste vara aktuella för att ge en rättvisande bild.

En annan ytterligare utveckling är att man skapar system för egenadministration där organisationer, föreningar, kommuner m fl. kan gå in och sköta om delar av underhållet av innehållet i databasen. Detta kräver även det en mer omfattande administration av databasen.

Det tomma databasverktyget kan fås mot en administrativ avgift från LRF Väst.

5 Hästar och verksamheter i Västra Götaland

Projektet har gjort ett försök att samla in information om antal hästar och hästverksamheter i Västra Götaland. Det finns inga heltäckande register på någon myndighet eller organisation över antal hästar eller hästverksamheter. Arbetet har således fått koncentrera sig på en mängd olika informationsvägar. Ytterligare ett försvårande är att de flesta register bygger på personuppgifter och således skyddas av PuL.

5.1 Antal hästar:

Punkten antal hästar fick högsta prioritet i projektet, för att den frågan upplevdes som svårast att kartlägga. Fokus lades på var det var tänkbart att hitta informationen kommunvis. En spridd missuppfattning under projektets gång har varit att det finns ett centralt hästregister baserat på hästpassen där siffrorna går att hämta mycket snabbt. Något sådant register finns inte.

Travet är de som har bäst koll på var i landet deras registrerade hästar finns, men även det systemet har brister. Man vet där var hästarna finns när de är i avel och när de tävlar. När de inte är i avel och inte heller tävlar vet man att hästarna finns, men inte var i landet.

Alternativet blev att kontakta djurskyddsinspektörerna på kommunernas Miljö- och Hälsokontor eftersom de har tillsynsplikt på hästar och får dessutom information via det kommunala 16 § tillståndet för hästverksamhet. Lagen, 16 § i *djurskyddslagen, 1988:534*, säger att den som yrkesmässigt eller i större omfattning: håller, föder upp, hyr ut, säljer eller tar emot för förvaring eller utfodring ska ha tillstånd från kommunen. Trots detta är det många kommuner som bara kan uppskatta antalet hästar i kommunen. Projektet valde att kontakta alla Miljö- och Hälsokontor i alla kommuner för att få deras siffror över antal hästar. Dessa siffror har sedan jämförts med SCB uppgifter och antal försäkrade hästar hos några av de större försäkringsbolagen med djurförsäkringar. Det kan konstateras att det finns en mängd olika siffror över antal hästar i Västra Götaland:

- SCB enkätundersökning till fastighetsägare på Jordbruksverkets uppdrag 2004 44 789 hästar
- Jordbruksstatistiken 2007 (stat. från okt 2004) 50 200 hästar
- Jordbruksverkets 2008 (SCB) enkät till Miljö- och Hälsokontoren i kommunerna (9 kommuner ej svarat) 28 667 hästar
- Projektet Hästdemografi i Västra Götaland 2008 fråga till Miljö- och Hälsokontoren 32 972 hästar

Orsak till skillnader i siffrorna går bara att spekulera i. Däremot kan man konstatera att vetskapen om var och hur många hästar det finns är låg.

För att få en jämförelse på antal hästar gentemot antal invånare finns nedan en kommunvis tabell. För att få en jämförelse mot en annan del av jordbruket finns även koantal med kommunvis.

Kommun	Befolkning 2007	Antal hästar	Antal hästar per 1000 inv	Antal Nötkreatur(SJV)
Ale	27 092	1000	36,9	2031
Alingsås	36 739	900	24,5	2364
Bengtsfors	9 957	300	30,1	1769
Bollebygd	8 193	350	42,7	621
Borås	100 985	1000	9,9	4968
Dals-Ed	4 835	300	62	1468
Essunga	5 638	500	88,7	2910
Falköping	31 311	1420	45,4	41 529
Färgelanda	6 770	550	81,2	4365
Grästorp	5 831	450	77,2	2288
Gullspång	5 425	199	36,7	2690
Göteborg	493 502	2016	4,1	1417
Götene	13 056	650	49,8	7854
Herrljunga	9 304	250	26,9	13718
Hjo	8 809	300	34,1	8735
Härryda	32 969	820	24,9	655
Karlsborg	6 850	168	24,5	2500
Kungälv	39 649	1256	31,7	4343
Lerum	37 711	1000	26,5	1093
Lidköping	37 773	1200	31,8	5868
Lilla Edet	12 835	696	54,2	2003
Lysekil	14 633	364	24,9	2592
Mariestad	23 871	562	23,5	6840
Mark	33 729	500	14,8	10 696
Mellerud	9 553	800	83,7	4655
Munkedal	10 256	456	44,5	5399
Mölnadal	59 430	1050	17,7	518
Orust	15 373	500	32,5	4579
Partille	33 699	127	3,8	202
Skara	18 544	1137	61,3	9234
Skövde	50 197	1245	24,8	17 532
Sotenäs	9 280	125	13,5	946
Stenungsund	23 389	700	29,9	1725
Strömstad	11 558	400	34,6	1440
Svenljunga	10 431	750	71,9	5761
Tanum	12 246	133	10,9	6609
Tibro	10 611	272	25,6	4392
Tidaholm	12 651	400	31,6	9290
Tjörn	14 944	900	60,2	1341
Tranemo	11 750	600	51,1	6845
Trollhättan	54 300	802	14,8	2862
Töreboda	9 376	241	25,7	7365
Uddevalla	50 921	1343	26,4	4732
Ulricehamn	22 542	1500	66,5	16 325
Vara	16 008	1200	75	5889
Vårgårda	10 988	782	71,2	6356
Vänersborg	36 939	350	9,5	9236
Åmål	12 589	393	31,2	2312
Öckerö	12 256	15	1,2	101
Västra Götalands län	1 547 298	32 972	21,3	270 963

5.2 Ridskolor

Här ingår alla ridskolor som definieras som ridskolor hos Svenska Ridsportförbundet SvRF, samt de som uppger att de driver någon form av ridskola eller ridskoleverksamhet i länet.

5.3 Privata Ridhus

Beträffande Privata ridhus är begreppsbestämningen inom projektet; ridhus som inte har ridskoleverksamhet. Det innebär att det är ridhus som drivs privat och ingår inte i någon ridskoleverksamhet. De kanske erbjuder träningskurser, det är möjligt att hyra ridhuset per timme eller erbjuder säsongskort.

5.4 Sport och avelsföreningar

Sport-, ras- och avelsföreningar samt olika nätverk som verkar för hästen, ridvägsföreningar m.m. Här finns även ridklubbar inom distrikten Göteborgs och Bohusläns RF, Västergötlands Ridsportförbund.

5.5 Större Hästanläggningar

Större Hästanläggningar definieras utifrån någon av följande parametrar:

- Mer än 20 hästplatser samt träningsmöjligheter av större format; till exempel ovalbana för islandshästar eller trav, ridhus, annan större typ av bana.
- Mer än 40 hästplatser.

5.6 Ridsporttränare

Informationen som samlats här innehåller tränare från olika hästsporter som islandshäst, fälttävlan, dressyr och hoppning western m.m.

5.7 Travtränare A-tränare

A-tränare är professionella tränare som innehar så kallad A-licens som betyder att de tränar och tävlar andras hästar.

5.8 Travtränare B-tränare

När det gäller B-tränare finns det två sorters licenser, B1 och B2-licens. Den första innebär att tränaren kan träna och köra hästar som helt eller delvis ägs eller hyrs av personen eller nära anhörig. Vid innehav av B2-licens kan tränaren träna, köra och startanmäla obegränsat antal hästar som ägs eller hyrs i registrerat bolag där personen är delägare. Tränaren behöver inte vara företrädare eller firmatecknare.

5.9 Travbanor

Åby Travet

Är Sveriges näst största travbana och drivs av Åby Travsällskap. Bana klassificeras som storbana med en banlängd av cirka 1000 meter och har cirka 55 stycken tävlingsdagar per år. Travbanors omsättning kan räknas på två sätt dels i banspel samt regionspel (hur mycket som omsätts i hästspel i banområdets region). 2007 omsatte Åby Travets banspel 105 Mkr, vilket är ett lägre resultat än föregående år beroende på bortfall av tävlingsdagar i och med banombyggnad. Regionspelet gav 2007 en omsättning på 1 281 304 000, det innebär att Åby Travets ban- och regionspel omsätter total cirka 1,4 miljarder 2007.

I anslutning till anläggningen finns åtta olika träningsbanor med stallar för ca 400 hästar. Runt 665 hästar sköts och tränas av banans licensierade A-

tränare och deras ca 100 anställda hästskötare. Därtill kommer banans ca 321 B-tränare som tränar ytterligare ett antal hästar runt om i regionen.

Åmåls Travet

Drivs av Dalslands Travsällskap och invigdes 1953. Banan är klassad som säsongsbana där tävlingar endast körs under perioden april-oktober månad. Banlängden är 800 meter. Under 2008 kommer Åmåls Travet att genomföra 11 tävlingsdagar. Åmåls Travet omsatte 2007 i banspel 5,7 Mkr och i regionspel (ombudsspel etc) 76,2 Mkr. Antalet hästar som sköts och tränas av banans licensierade A-tränare är cirka 66 stycken. Ytterligare ett antal hästar tränas av banans cirka 132 B-tränare.

Axevalla Travet

Axevalla drivs av Västergötlands Travsällskap och är Sveriges fjärde största travbana. Den klassificeras som en mellanbana. Varje år körs det cirka 40 tävlingsdagar. Dess banlängd är 1000 meter samt har landets längsta upplopp på 227 meter. 2007 omsatte Axevalla i banspel cirka 54,5 Mkr och 100,2 Mkr i regionspel.

Axevalla har varje år en 3-dagars tävling, StoChampionatet som för många har blivit en tradition att besöka årligen. Tävlingen samlar besökare från hela Norden och har besökssiffror uppemot 35 000 besökare.

Antalet hästar som är i träning hos banans A-tränare är cirka 582 stycken, till detta tillkommer ett antal hästar i träning hos banans 259 B-tränare.

5.10 Travskolor

De flesta travbanorna har oftast en travskola kopplad till sig med verksamhet för barn och ungdomar men även vuxenutbildning. Travskolornas syfte med ungdomsverksamheten är att driva travskola för barn och ungdomar, skapa gemenskap för ungdomar som håller på med trav, ge dem förutsättningar för en karriär inom sporten och inte minst få nya intressenter till sporten.

Axevalla Travskola

Drivs av Västergötlands Travsällskap och har idag cirka 70 elever i veckan.

Åby Travskola

Åby Travskola drivs av Åby Travsällskap och har cirka 60 – 70 elever per vecka.

Åby Travgymnasium

Är en friskola där huvudmannen är Åby Travutbildning AB och startades 2005. Skolan är belägen på Åby Stallbacke. Skolan har idag sammanlagt 44 elever, fördelade på tre klasser/årskurser och är riksrekryterande, som innebär att den är öppen att söka för alla oavsett vilken kommun sökande bor i. Skolan har möjlighet att erbjuda praktikplatser, både hos svenska tränare och i utlandet till exempel Italien och Frankrike. Under utbildningen erhåller eleverna B-licens samt möjlighet finns också att ta såväl kör- galopp- som montélicens. Från 2008 har skolan även ridning som inriktning.

Åmåls Travskola

Drivs av Dalslands Travsällskap och har ett 40 elever per vecka, driver även dagverksamhet för funktionshindrade.

Åmåls Travets Licensutbildningar

Travskolan.com, Rolfskärrs Gård anordnar licenskurserna på uppdrag av Åmålstravet. Kursdeltagarna kommer från hela landet. Licenskurserna är 2-dagarsutbildning och omfattar bland annat licensbestämmelser,

tävlingsreglemente och djurskyddsbestämmelser. B-licenskursen avslutas med ett teoretiskt och ett praktiskt prov. Godkänd kurs är ett krav för att få ansöka om B-licens. Kursen kan genomföras på vilken bana som helst men licensen söks sedan på deltagarens hemmabana.

5.11 Galopp Proffstränare

Proffstränare inom galoppsport.

5.12 Galopp Jockey

En jockey har sin huvudsakliga inkomst genom att rida in prispengar i galopplop. Förutom proffstränare och jockeys finns det inom galoppen även amatörtränare och amatörryttare som sköter, rider och tränar hästar.

5.13 Galoppbanor

Kategorin innehåller permanenta galoppbanor. Göteborgs Galoppbana drivs och ägs av Göteborg Galopp AB. Banan invigdes år 2002 har i år fått ökat antal tävlingsdagar vilket innebär att istället för 6 dagar kommer att köra 8 dagar under perioden 1 juni- 5 oktober. Banan är en gräs bana som håller internationellt mått, 1925 meter. I Sverige finns det fem galoppbanor, varav tre är permanenta.

5.14 Ridleder och ridslingor

Ridleder/ridslingor är en ny företeelse i Sverige och introducerades på 90-talet. De erbjuder ridvägar vars syfte är att underlätta för den vanlige ryttaren att ta sig fram på lämplig väg i naturen. Längs med ridleder kan det finnas företag som erbjuder övernattnin för både häst och ryttare eller turridning. I regionen finns det ett antal föreningar och kommuner som verkar för att skapa fler ridleder/ridslingor. Antalet ridleder/ridslingor bygger på vad som har gått att få fram under projektets gång, troligtvis finns det ett antal fler inom denna kategori.

5.15 Hästturismföretag

Kategorin innehåller verksamheter som har inriktning mot turism med erbjudande om turridning, ridsemester, hästpensionat, boende runt ridleder, bed & box ridläger m.m.

5.16 Hästfoderföretagare

Foderföretagare är de som hanterar foder till livsmedelproducerade djur, inklusive hästar. Som foderföretagare räknas alla som tillverkar, bearbetar, lagrar, transporterar eller distribuerar foder till livsmedelsproducerande djur.

Antalet foderföretagare baseras på Jordbruksverkets register samt information från Länsstyrelsen i Västra Götaland. Det har inte varit möjligt att urskilja vilka av dessa som producerar hästfoder.

5.17 Hästföretagare

Till denna kategori hör verksamheter som; inackordering/lösdrift/bete, rid/körutbildning, försäljning av hästutrustning, transporter av häst/uthyrning av hästtransport, större evenemangs- och tävlingsarenor, brukskörning, juridik & ekonomi för häst, ID- och chipkontrollanter m.m

5.18 Stuterier och Uppfödare

I denna kategori ingår alla stuterier och uppfödare oavsett antal avelsdjur.

5.19 Semin- och Mottagarstationer

Stationen har ett semintillstånd som årligen skrivs ut av Jordbruksverket. I semintillståndet framgår vilka delmoment som ingår i seminverksamheten, vem som är anordnare och ansvarig veterinär. Stationen kan beroende på

storlek både samla hingstsperma och seminera sto eller enbart utföra seminering.

5.20 EU-godkända Hingststationer

EU-godkänd hingststation är; insamling av sperma, provtagning samt en byggnation som är besiktigad och godkänd av Jordbruksverket för att sperma skall få föras ut till andra EU-länder.

5.21 Hästkliniker

Hästkliniker/djurkliniker är enligt Svenska Djursjukhusföreningens normer en anläggning för öppen djursjukvård för ett eller flera djurslag, med resurser för att kunna bedriva allmän kirurgisk och allmän medicinsk verksamhet. Verksamheten bedrivs året runt.

5.22 Distriktsveterinärstationer

Distriktsveterinärer är anställda av Jordbruksverket och jobbar med alla djurtyper. Distriktsveterinärer har vanlig dagverksamhet, jourverksamhet på nätter och helger och jobbar med stationen som utgångspunkt över ett större geografiskt område.

5.23 Veterinärpraktiker

Övriga veterinärer som jobbar med häst. Uppgifterna kommer från SCB och för att få reda på om de riktar sig mot häst, har telefonkontakt tagits. Då tiden har varit begränsad har inte kontakt kunnat fås med alla från SCB register. Det kan därför finnas fler veterinärer med inriktning mot häst än vad som finns med i denna kategori.

5.24 Hovslagare

Hovvård för hästar. Kategorin innehåller både certifierade hovslagare inom olika skolor, liksom hovslagare utan certifiering.

5.25 Hästvård

Här ingår verksamheter med inriktning friskvård för häst till exempel massage, homeopati, akupunktur, equiterapi, elektroterapi etc.

5.26 Naturbruksskolor med hästinriktning

Gymnasieutbildning på Naturbruksskolor med hästinriktning.

5.27 Andra utbildningsinstanser

Skolor och utbildningar med inriktning häst, till exempel hästmassör.

6. Fördjupningsdel i Munkedals kommun; Frågor Munkedals kommun identifierar som viktiga

De senaste decennierna har hästantalet ökat i de flesta delar av Sverige. Hästarna står bland annat för en allt större del i att hålla landskapet öppet, arbetstillfällen, meningsfylld fritid. Hästen är en av flera orsaker till inflyttning i kommuner med bra förhållanden för att bo och leva med häst.

Med denna bakgrund såg vi det som viktigt att belysa frågor kring häst i kommunen. Munkedals kommun har startat upp en idé kring häst och boende. I sitt arbete kring häst i kommunen har ett antal frågor definierats som viktiga. Genom kontakt mellan LRF Väst och näringslivssekreterare i Munkedal har en fördjupningsdel gjorts som ett samarbete. Frågeställningar och ämnen är tillämpliga även på andra kommuner.

"Landsbygden vinnare när inflyttningen ökar!"
(citrat från en artikel i nät-tidningen Munkedal – mer av livet.)

Munkedals kommun har satt upp flera mål för framtiden. Ett av dessa mål är att öka sin befolkning med 500 invånare fram till år 2010.

För att nå sina mål har kommunen initierat satsningen "Boende och livsmiljö". Kommunen vill erbjuda boendeformer som marknaden efterfrågar och har därför valt att satsa på tre typer av boende:

- naturnära boenden
- miljöboende
- temaboende

Ett tema är "Boende för människa och häst"

Boende för människa och häst

Konceptet är ett temaboende där häst är den gemensamma nämnaren. Boendet kan bestå av villor, radhus eller lägenheter som byggs i anslutning till en större hästanläggning. Detta gör att boende kan dela på kostnader, arbete och underhåll av den gemensamma anläggningen och tillhörande ytor. Att ha häst är en livsstil, oavsett om det är fråga om fritidssysselsättning eller företagande. Temaboenden med häst finns på flera platser runt om i Sverige, det kanske största och kändaste är Julmyra Gård i Heby kommun, www.julmyra.se.

Vad har hänt sedan projektstart?

På idéstadiet finns planer på att tillsammans med Dingle Naturbruksgymnasiet bygga ett nytt hästcenter i Dingle. Det planerade hästcentret ska innehålla en inomhusbana med internationella mått, paddock, fälttävlansbanor, uppställningsmöjligheter och en veterinärklinik. En anläggning som den här kan bidra till att öka antalet invånare i kommunen och därmed öka skatteunderlaget. Anläggningen möjliggör ett ökat elevunderlag på skolan som därmed ger bättre förutsättningar för skolan på lång sikt.

Andra planer som tagit form sedan projektstart är att få till stånd ett projekt för att ta fram ridleder inom kommunen eventuellt i samarbete med närliggande kommuner. Det har aktivt arbetats med marknadsföringen kring ett hästnära boende i Munkedals kommun. Kommunen arbetar även med texten i Översiktsplanen där hästboendet kommer att få en framträdande roll.

6.1 Hur många hästar finns det i Munkedal kommun idag

Idag finns det uppskattningsvis cirka 456 hästar i kommunen. Informationen om antalet hästar har hämtats från Miljö & Hälsonämnden i Munkedal. Djurskyddslagen (1988:534) säger att tillsynsmyndighet (kommunen) ska bedriva operativ kontroll hos samtliga hästhållare i kommunen. Kontrollintervall ska bestämmas efter riskanalys och beslutas med hänsyn till objektets art och omfattning, resultat av tidigare inspektioner. För att utöva denna tillsyn behöver tillsynsmyndigheten ett register över djurhållare. Då det är olika rekommenderade intervall för olika typer av verksamheter förutsätter det ett register där det går att utläsa verksamhetstyp. Trots detta är hästantalet en uppskattning i Munkedal.

Munkedal kommuns 456 hästar sysselsätter närmare 45 helårsarbetare. Antalet helårsarbeten är uträknat med hjälp av Dag Johanssons utredning *Hästnäringens samhällsekonomiska betydelse i Sverige 2004*.

6.2 Verksamheter som kan tillräknas hästnäringen

Projektets syfte och mål har varit att få kunskap om antalet hästar, vad de används till och vilka former av verksamheter det innefattar. Informationen som insamlats har sammanställts i form av websidan: *Hästlandet Västra Götaland*, där fakta kan tas fram kommunvis samt för hela länet.

Projektet gör inte anspråk på att ha med alla hästrelaterade verksamheter som finns, men en betydande del av dem finns med i nedanstående:

- Ridskolor
- Privata Ridhus
- Sport och avelsföreningar
- Större Hästanläggningar
- Ridsporttränare
- Travtränare A-tränare
- Travtränare B-tränare
- Travbanor
- Travskolor
- Galopp Proffstränare
- Galopp Jockey
- Galoppbanor
- Ridleder och ridslingor
- Hästturismföretag
- Häsfoderföretagare
- Häsföretagare
- Stuterier och Uppfödare
- Semin- och Mottagarstationer
- EU-godkända Hingststationer
- Hästkliniker
- Distriktsveterinärstationer
- Veterinärpraktiker
- Hovslagare
- Hästvård
- Naturbruksskolor med hästinriktning
- Andra utbildningsinstanser

Hästverksamheter i Munkedals kommun

En hästverksamhet består ofta av flera inriktningar. Det är vanligt att hästföretagaren kombinerar sina hästsysslor med näraliggande verksamheter, till exempel turridning med konferensmöjligheter och boende samt inackordering. Därför kan en hästverksamhet återkomma inom flera

kategorier. Totalt räknas de endast en gång. I Munkedals kommun har det gått att hitta ett antal hästverksamheter inom nedanstående kategorier.

- Sport och avelsförening
- B-tränare
- Hästturismföretagare
- Hästfoderföretagare
- Hästföretagare
- Stuterier och Uppfödare
- Semin- och Mottagarstation
- Distriktveterinärstation
- Hovslagare
- Hästvård
- Naturbruksskola med hästinriktning
- Ridskola

6.3 Arbetstillfällen

I rapporten *Hästnäringens samhällsekonomiska betydelse i Sverige 2004* har man utrett tidigare antaganden om sysselsättningen i svensk hästnäring. Rapporten tar sin utgångspunkt i de överskott som verksamheterna ger. Det man kommer fram till är att på var tionde häst genereras ett helårsarbete, vilket ligger i paritet med vad Norsk Institut för Landbruksekonomisk Forskning kom fram till i en rapport om norsk hästnäring 1999.

I Munkedals kommun genereras således idag 45 helårsarbeten med utgångspunkt från rapporten om *Hästnäringens samhällsekonomiska betydelse i Sverige 2004*. Oavsett om hästen används inom näringslivet eller som hobbyverksamhet uppstår det samhällsekonomiska effekter utifrån olika behov som är knutna till hästen. De direkta sysselsättningseffekterna är de tjänster som utförs i direkt anslutning till hästen. I de indirekta effekterna finns till exempel foder, marknadsföringstjänster, utrustning från en affär. Indirekt sysselsättning skapas också då de personer som är verksamma inom näringen också bidrar till de samhällsekonomiska effekterna genom privat konsumtion.

6.4 Storlek på omsättning

Hästnäringen i Sverige har en direkt omsättning 20 miljarder kr/år. I denna siffra är även spel och organisationer inräknat och står för drygt 50 % av omsättningen. Läger man till spridningseffekter uppgår omsättningen till cirka 45 miljarder kr/år. Om denna modell stämde för varje enskild kommun innebär det att Munkedals hästbestånd medför en årlig direkt omsättning på 30 400 000 kr. Nu är det inte troligt att denna modell går att direktöversätta på kommunnivå, men det kan ändå ge en aning om hur stor den kan vara.

Om man istället tittar på hur stor kostnad varje enskild häst tar i anspråk (se 6.9) och multiplicerar det med antalet hästar i Munkedal får man fram en omsättning på cirka 18 miljoner kr/år.

Slutledning: Omsättningen på hästnäringen i Munkedal kan ligga i spannet 18-30 miljoner kr årligen i direkt omsättning.

6.5 Antal hästgårdar idag

Beträffande ordet hästgård finns det ingen vedertagen definition på vad det står för. Man kan bland annat se att termen användas inom mäklari, då den används i annonsering för att locka intressenter. Definitionen kan då sträcka

sig från en större villatomt med uthus med 1-2 hästboxar, till småbruk på 2-3 ha och jordbruksfastigheter från 10 ha och uppåt.

Hästar är utrymmeskrävande djur, skall man hålla eget bete och rasthagar vintertid bör det finnas ytor på minst 1 ha/häst. Det är således antalet hästar som styr om en fastighet räcker för att användas som hästgård. Har fastigheten inte egen betesmark behöver man ändå rasthagar, som tål belastning under de blöta årstiderna. Hästarna ska enligt djurskyddslagen ha möjlighet att röra sig i sina naturliga gångarter utomhus och rasthagen ska således ge utrymme för det.

När det gäller antal hästgårdar i Munkedal kommunen finns det i dagsläget ingen aktuell information beträffande antalet. I kontakt med SCB beträffande frågan, framkom det att en sammanställning av 2007 års Lantbruksregister är under arbete. Den kommer att publiceras under maj-juni 2008.

De siffror som går att hitta beträffande antal hästgårdar i kommunen är i *Boende för människa och häst 2006*. Informationen är hämtad från Lantbruksregistret 2005 och då fanns det cirka 70 gårdar med totalt 380 hästar i kommunen. I dessa uppgifter ingår endast gårdar som brukar mer än 2 ha. SCB poängterar att det finns hästar på andra platser som ej ingår i undersökningen på grund av att gården inte är lantbruksföretag och därför inte kommer med i statistiken. Därför är det svårt att få fram en exakt statistik på antalet hästgårdar.

6.6 Hästgårdens betydelse för inflyttningen idag

Landsbygden har under senare tid genomgått stora förändringar som inneburit färre antal jordbruk. Samtidigt har det minskade antalet jordbruk skapat en större möjlighet till ökad hästhållning. Det innebär att allt fler familjer med hästen som intresse söker sig till landsbygden där de kan finna attraktiva boenden. I rapporten *Hästen i landsbygdsutveckling 2007* har man använt sig av tre landsbygdskommuner som profilerar sig som hästkommuner. I studien framgår det att gården och möjligheten att kunna hålla häst var viktiga faktorer i besluten om att flytta.

Viktiga faktorer i en kommun för inflyttning kopplat till häst är enligt rapporten tillgång till:

- de rätta kompetenserna; bland annat i form av små center för hästsport där man samlar kompetens och fysiska möjligheter för utövandet.
- hästgårdar
- mark
- foder
- produkter och tjänster riktade till hästägare

Det tas även upp att tillgång till mötesplatser såsom tränings- och tävlingsanläggningar nära stallet ansågs som viktiga.

Sammanfattningsvis visar studien att möjligheten att hålla häst är en viktig del i dragningskraften att bo på landsbygden. Temaboende med häst eller hästgårdar där tillgång på viktiga faktorer som kompetens, ridleder med mera höjer kommunens attraktionskraft.

6.7 Hästens betydelse för den sociala och ekonomiska utvecklingen

Hästnäringen har blivit en drivande faktor för den sociala och ekonomiska utvecklingen på landsbygden. Allt fler kommuner väljer att lansera sig som

hästkommuner, därför att hästverksamheter har blivit viktigare för landsbygdens överlevande i och med att antalet jordbruk minskar. Hästarna hjälper också till att hålla landskapet öppet och varierat.

Att satsa på häst och hästverksamheter innebär en ökad inflyttning och skapar en levande landsbygd med kommunal service, skolor, vård och omsorg. En satsning på hästen kan innebära att hobby kan utvecklas till extrainkomst som kan leda till heltidssysselsättning. Hästverksamheterna påverkar i sin tur den lokala näringen eftersom varor och tjänster oftast köps lokalt.

Ökat antal hästar stimulerar yrkesområden som foderproducenter inom jordbruket, hovslageri, veterinär, tränare samt skapar nya inriktningar med häst. Hästturism och sportevenemang bidrar till ökat besöksantal för kommunerna. En medveten satsning på hästverksamheter bidrar till ett lönsamt och hållbart företagande som även gynnar kommunens tillväxt.

Många rapporter och utredningar har lagt fokus på hästnäringen i ekonomiska och sysselsättningstermer. Även att relatera dessa siffror mot andra branscher har hjälpt till för att se den ekonomiska betydelse hästen och hästnäringen har i Sverige idag.

Värdet av hästens ekonomiska betydelse är däremot svårare att bestämma i ekonomiska termer. För hur mäts och värderas en kommuns ökade dragningskraft eller att hästen håller landskapet öppet och landsbygden levande? Vad är det värt för kommunen att familjer stannar kvar eller flyttar in?

Heby kommun är ett exempel på en kommun som valt att profilera sig som hästkommun. Genom deras marknadsföring som en bra ort att leva med häst och driva hästföretag i har det gett kommunen uppmärksamhet, *Projektstatus Häst i Heby 2004*.

6.8 Vad betyder hästen för den sociala ekonomin

Social ekonomi är verksamhet som bedrivs i ideella föreningar, kooperativa föreningar, allmännyttiga stiftelser och föreningar av liknande karaktär. Även verksamheter som bedrivs av idrottsföreningar, handikappföreningar, ungdomsföreningar, kulturföreningar och pensionärsorganisationer ingår i den sociala ekonomin. Det engelska begreppet för social ekonomi som non-profit.

I all hästverksamheten finns stora inslag av non-profit. Merparten av ridskolor har en ideell förening i botten, sport- och avelsföreningar är uppbyggda i föreningsform där stora delar är non-profit. Likaså ridleder och ridslingsor är mestadels uppbyggda i föreningsform där hela eller delar av verksamheten är non-profit.

Föreningar inom hästnäringen har många medlemmar i alla åldrar, av båda könen och ur alla yrkesgrupper. Den samhällskategori som är underrepresenterad i hästnäringen är invandrare. Hästsport är den enda sport där kvinnor och män tävlar mot varandra på lika villkor.

6.9 Hästägarens kostnader

Vad kostar en häst per år? Vilka utgifter finns runtomkring en häst? Nedan finns en kostnadsöversikt för en medelstor häst. Uppgifterna i mallen är hämtad från *En studie kring hästens ekonomiska, samhällseliga och sociala betydelse i Hallands län 2005*. Kostnader avser en privat häst för hobby. Noteras bör att priser för foder kan variera kraftigt mellan olika år beroende på skörderesultat. Inackorderingskostnad skiljer sig också mycket åt beroende på var det finns geografiskt lokaliserat. Faktorer som påverkar är närhet till tätort, kommunikationer, kompetenser, kvalitet på anläggning med mera.

Foder - månadskostnad/häst utom 2 månaders bete		
Hö 2 kr/kg x 7kg x 30dgr	420:-	
Mineraler och vitaminer och annat tillskott	30:-	
Kraftfoder 4kr/kg x 2kg x 30 dgr	240:-	
Strö 1kr/kg x 5kg x 30dgr	150:-	
	840:-	
Årskostnad per häst		
Foder & Stall		
Foderkostnad 10 mån x 840kr	8400:-	
Bete 2 mån x 500kr	1000:-	
Stallhyra 1000kr/mån x 10 mån	10 000:-	
	19 400:-	
Fasta kostnader som är hästspecifika		
Hovslagare 800kr x 7ggr	5600:-	
Veterinär och Vaccin	2000:-	
Försäkring	1500:-	
	9100:-	
Övriga kostnader		
Träning och Klubbavgift	2000:-	
Utrustning för hästen	3000:-	
Utrustning för människan	3000:-	
Transporter	3000:-	
	11 000:-	
Totala årskostnaden	39 500:-	

Fler kalkyler kring hästföretagandet men även privat verksamhet finns på LRF; s hemsida att hämta, www.lrf.se.

6. 10 Hästbeskattning och hästekonomi

Grundtext skriven av Lars-Gösta Nauc ler, skattekonsult, omarbetad av Katarina Adolfsen, företagsutvecklare LRF Västra Sverige.

Att man skattemässigt anses ha en näringsverksamhet styrs av tre kriterier. Verksamheten måste bedrivas självständigt – annars betraktas det som anställning. Verksamheten måste också bedrivas varaktigt – annars beskattas inkomsten som kapitalvinst. Slutligen ska verksamheten bedrivas med vinstsyfte - annars anses det vara hobbyverksamhet. Vi kan fastslå att häst som innehas för privat bruk aldrig  r näringsverksamhet. Det spelar inte någon roll om denna privata häst finns på ett jordbruk eller i ett bolag - en privat ridhäst  r aldrig del i näringsverksamheten.

Gr nsdragningsproblemen mellan hobby och näring är naturligtvis betydande. Om det ska anses vara näringsverksamhet har att göra med omfattningen av verksamheten, ex. antal avelsston, stora startinvesteringar till exempel inköp av hingst, det egna agerande som att säga upp en fast t janst f r den tänkta hästverksamheten och smitta. Make/maka  r smittad av den andres verksamhet. "Smitta"  r när någon sysslar med hästverksamhet i större omfattning som självklart är näringsverksamhet, make/maka blir då också drivare av näringsverksamhet. Även om den verksamheten  r så liten att den självständigt bedömd skulle ses som hobby. Ett undantag från dessa generella regler är att travhäst eller galopp häst i bolag och i professionell träning alltid är en näringsverksamhet.

Skattemyndigheternas bedömningar har varierat mycket. Därför arbetar skattemyndigheten just nu fram ett PM kring hästbeskattning för att ge vägledning i h stbeskattnings renden. Hästbeskattning anses vara så komplext att skatteverket funderar på att centralisera taxeringen av hästföretag.

Mervärdeskattelagen  r inte kopplad till inkomstskattelagen. För att ett hästföretag ska anses vara merv rdeskatteredovisningsskyldig behövs bara att verksamheten bedrivs varaktigt och självständigt. Vinstsyftet finns inte vilket innebär att en hästföretagare kan vara momsskyldig utan att anses bedriva näringsverksamhet i inkomstskattelagens mening.

H stekonomi

Exempel på hästverksamheter

Galopp- och travh st gande.

Den genomsnittliga galopp h sten t jar kring 45 000 kr per  r, den genomsnittliga trav h sten halva summan. Men det  r i travet de stora pengarna finns – för 2,3 % av  gark ren. En häst i proffstr ning kostar sin ägare ca 150 000 kr per år inklusive avskrivning på h sten.

Avelsverksamhet.

Trots försök med extensiva uppf dningsmetoder  r avelsverksamhet förknippade med höga kostnader som påverkar resultatet.

Inackorderingsstall.

H r m ter näringsidkaren privath st garens plånbok och kan ha svårt att ta betalt för investeringskostnaden, ridhus, mark och paddock som ur konkurrenssynpunkt måste till.

Tillridning, inridning, inkörning och försäljning.

Drabbas man av hästar som ägarna inte har klarat av utan förstört följer stora risker i verksamheten. Verksamheten är mycket säsongsbetonat.

Försäljningsstall är beroende av omsättningshastigheten. Verksamheten riskfylld med de nya reglerna i konsumentköplagen.

Hästmassör.

Kvalitet på tjänsten avgör vad kunden är villig att betala.

Hästbutik.

Antalet hästbutiker i Sverige är anpassat till en befolkning på 30- 40 miljoner människor.

Ridskola, läger och turridning.

Här gäller det att utnyttja den kostym man har. Det är lätt att hästarna går för lite, att stallet inte utnyttjas och att grupperna är för små. Samtidigt måste det pekas på att mångfalden ökar vilket ökar konkurrensen. Idag har vi förutom den traditionella ridningen även western-, barock- och Islandshästridning samt en relativt ny inriktning mot psykisk hälsa.

Tränarverksamhet.

Det kan vara svårt att få full beläggning, men ersättningen för en hopptränare kan hamna på 1500-2000 kr per timme.

Hovslageri.

Efterfrågan finns, men risken är att man tidigt drar på sig yrkesskador genom att man inte väljer att lägga sig på en uthållig nivå på arbetsmängd.

Veterinär.

För veterinärer är det ökande hästantalet en guldgruva. Det är fråga om dyrbara djur och känslomässigt lika nära människan som hunden. Tillsammans gör detta att hästägare är villiga att lägga stora summor på vård av sina hästar. Veterinärstationer med ren inriktning på häst blir allt vanligare.

Hästmännskor dras ofta till hästmännskor. Det är fråga om service och socialt kontaktnät. Det är paradoxalt nog lättare att etablera en hästverksamhet där redan andra likartade verksamheter är igång. Man skulle kunna kalla detta för en form av magneteffekt. Den är viktig att känna till för politiska beslutsfattare.

6.11 Hästen som resurs inom sjukvård, hälsa och rehabilitering

En del forskare hävdar att djuren är naturliga terapeuter, eftersom de lyssnar, stödjer, visar empati, har förmåga avläsa människans kroppsspråk och inte värderar. Detta skulle göra att djuren har en unik förmåga att påverka människor i svåra situationer, vid fysisk och psykisk sjukdom eller funktionshinder.

Att umgås med hästar är dokumenterat välgörande och nyttigt både fysiskt och psykiskt för människor. Det ger bland annat minskad stress, sänkt blodtryck, ökad avspänning. Att vara hästägare eller i någon form ha tillgång till häst ger möjligheter att komma ut i naturen som i sig ofta har en rogivande effekt. För många är stallet eller ridhuset ett sätt att stressa ner och koppla bort dagens händelser. Kombinationen natur och djur ger enligt *Manimalisrapporten 2005* en högre social stimulans vilket förebygger understimulans och passivitet, vilket kan leda till sjukdomar.

I *Hästen i kommunen – betyder mer än du tror 2008*, ges ett exempel på hur hästen som resurs skulle kunna innebära lägre vårdkostnader för samhället. Applicerar det på Munkedals kommun skulle det medföra; kommunen har 456

hästar och en häst engagerar fem människor. Det innebär att 2 280 människor skulle kunna ges möjligheten att må lite bättre; två till tre timmar bättre, om man mäter i vårdtid. Det skulle för Munkedals del motsvara mellan 4 560 och 6 840 vårdtimmar. Samtidigt som det ger ett ökat välbefinnande ger det också lägre vårdkostnader.

Den kanadensiska studien i *Manimalisrapporten 2005*, visar att djurägare under ett års tid hade färre sjukvårdsbesök och färre vård dagar samt tillbringade mindre tid på sjukhus i jämförelse med andra människor. Studien visar på att djurägare i mindre omfattning belastade den offentliga ekonomin.

Handikappridning

Ridning är den största handikappidrotten i Sverige och ryttarna finns i alla åldrar. För människor med funktionshinder är ridning en bra träning eftersom det tränar upp koordinationsförmågan, balans och styrka. Ridning aktiverar människans samtliga kroppsdelar, speciellt i skritt som är den gångart där hästens rygg rörs maximalt. Att skritta är en tredimensionell rörelse som kan jämföras med människans sätt att gå och hjärnan stimuleras på ett liknande sätt.

Att barn med funktionshinder ges möjlighet att utöva ett fritidsintresse är oerhört viktigt, eftersom de har ett begränsat utbud av aktiviteter. Genom hästen och ridningen som sport skapas möjligheten för funktionshindrade att kombinera djur och natur som upplevelse.

Rehabilitering

Vid rehabilitering och habilitering av olika funktionsnedsättningar som till exempel ryggmärgsskador, men även inom psykologisk behandling av barn med till exempel åtstörningar används ridterapi som behandlingsform. Ridterapi grundar sig på traditionell ridning som kombineras med ridövningar anpassade till patienten och rehabiliteringens mål.

Genom ridterapi och dess övningar ökar ryttarens stabilitet, styrka, koordination, balans samt kroppskänedom. Att rida kräver ett aktivt deltagande och det genererar en ökad vakenhet som stimulerar koncentration och inläring. Ridterapi upplevs stärka självförtroendet och den egna förmågan trots funktionshindret.

6.12 Lagar kring hästen

Djurskyddslagen

Reglerar villkoren för djurhållningen i Sverige. Hästar ska, precis som andra djur, behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurskyddslagen innehåller regler kring foder, detaljerade måttregler kring boxar och spiltor, beteshagar och ligghallar bland annat.

Kommunalt tillstånd

Hästverksamhet yrkesmässigt eller i större omfattning ska ha tillstånd från kommunen enligt 16 § i djurskyddslagen (1988:534).

Transportförordningen (EG 1/2005)

EU:s förordning om transport av djur (EG 1/2005) ska tillämpas på djurtransporter som har samband med ekonomisk verksamhet. Omfattas man av kraven i transportförordningen ska man registrera sig som transportör och få ett transportörstillstånd. Från och med den 5 januari 2008 ska registrerade transportörer se till så att den som kör transportfordon med hästar visa upp ett kompetensbevis.

Exempel på vad som omfattas av transportförordningen:

- djur där transportören tar betalt för transporten
- produktionsdjur som en del av driftsupplägget i ett lantbruksföretag, ex inköp för uppfödning
- djur till slakt
- inom professionell trav- och galoppverksamhet, A-tränare
- inom professionell tävlingsryttare-/tävlingskuskverksamhet
- djur inom verksamheterna cirkusar och djurparker
- i samband med yrkesmässig avelsverksamhet
- som utförs av djurhandlare och djurbutiker
- försöksdjur

undantag:

- till veterinär
- transporter i mindre omfattning som är kortare än 65 km
- egna djur till bete (årstidsbundna)
- egna djur som ingår i bevarandeprogram

Exempel på vad som inte omfattas av transportförordningen:

- som utförs av/för hobbyryttare/kusk
 - i samband med amatörtrav- och galoppverksamhet, B-tränare
 - till/från fodervärd
 - i samband med amatöruppvisning, ex riddarspel
 - i samband med utbildningsverksamhet och ridskolor i normalfallet
 - av ridskolehästar till/från tävling
- hälsoskyddskontoret eller motsvarande i din kommun

Förprovning

Ska ett nytt stall byggas eller planlösningen ändras i en gammal stallbyggnad och det blir fler än fyra hästplatser måste ritningen granskas av Länsstyrelsen i en förprovning innan ombyggnationen startas.

Tillsyn

För att kontrollera att lagstiftningen följs finns det tillsynsmyndigheter. Den lokala tillsynen över djurskyddslagen utövas av kommunens djurskyddsinspektör. Kommunen har som uppgift att göra regelbundna besök på djurgårdar. Länsstyrelsen ansvarar för den regionala tillsynen. Även länsstyrelsen kan göra besök där djur hålls. Det är Länsstyrelsen som bestämmer om djur skall tas om hand och utfärdar även förbud mot att hålla djur. Det är föreslaget att tillsynen enligt Djurskyddslagen skall övergå till Länsstyrelserna från 2009. Broschyr om Djurskyddsbestämmelserna finns på Jordbruksverkets hemsida.

Hästpäss

Svenska hästar skall vara försedda med hästpäss sedan den 1 mars 2002. Hästpassen utfärdas av de register- och stambokförande föreningar som är godkända av Jordbruksverket.

Miljölagstiftningen

Samlades i en gemensam miljöbalk från första januari 1999. För dig som hästföretagare är det framförallt regler kring hanteringen av stallgödsel som är viktiga att känna till. Från 2005 är det förbjudet att lämna stallgödsel till deponi. När det gäller spridningstidpunkter, lagring finns det stora skillnader regionalt i Sverige. Till varje vuxen häst behövs minst 0,3 ha spridningsareal för stallgödsel. Spridning på annans mark kan ske enligt avtal och på jordbruksverkets hemsida, www.sjv.se, finns avtal för detta. Kommunens miljöenhet kan svara på frågor om gödselhantering och andra miljöregler som gäller för hästföretagare. Den miljömässiga granskningen sker genom kommunen i samband med tillståndsprövningen för hästverksamheten. Man bör därför ringa Miljö och Hälsa i sin kommun innan man börjar med hästverksamhet.

6.13 Allemansrätt och nyttjande av annans mark

Text skriven av Katarina Adolfson, företagsutvecklare LRF Västra Sverige

Allemansrätten innebär rätt att färdas och uppehålla sig på annans mark under kortare tid utan markägarens tillåtelse. Grundförutsättningen är att det inte skadar marken eller är störande för markägaren. Allemansrätten är inte en lag, men har stöd i grundlagen.

Allemansrätten kan användas både enskilt och i grupp. Finns det mycket hästar i ett område kan det, trots att de enskilda nyttjarna handlar enligt allemansrätten, bli en överbelastning på marken med stora ekonomiska konsekvenser för markägaren.

Driver man en verksamhet som nyttjar annans mark kan man inte stödja sig på allemansrätten. Förbudsskyltar för att avvisa allmänheten från att nyttja mark är inte tillåtet. Så länge inte skada uppstår på marken finns inget lagstöd för markägaren för att förhindra nyttjande av marken. Inte heller finns stöd för att ta betalt för nyttjande så länge det sker i rimlig omfattning och i enlighet med Allemansrätten. Intensiv eller långvarigt nyttjande kan markägaren ta betalt för. Skulle markägaren hindras i pågående markanvändning kan nyttjaren dömas till egenmäktigt förfarande. Leder ett större arrangemang till skada på mark kan arrangören bli skyldig att ersätta skadan, även om deltagarna var för sig inte överskridit Allemansrätten.

Genom dialog med markägare, upprättande av nyttjandeavtal och iordningsställande av leder och slingor speciellt för hästar undviks konflikter om Allemansrätten följs eller inte mellan nyttjare och markägare. Markägaren behöver en part att avtala med, t.ex. en förening eller näringsidkare.

6.14 Hästar och allergier

Text skriven av Lena Elfman, forskare inom arbets- och miljömedicin.

Förekomsten av astma och allergisk snuva har mer än fördubblats i Sverige de senaste 30 åren. Framför allt har en ökning skett bland barn och ungdomar. Nästan 30 % av befolkningen beräknas ha någon form av allergiska besvär. Men det verkar som om en utplaning har börjat ske under de senaste åren. För en person som har en allergisjukdom kan kontakt med allergen medföra svåra allergiska reaktioner och leda till funktionshinder i vardagen. Allergen från häst har erfarenhetsmässigt visat sig kunna leda till mycket kraftiga allergiska reaktioner hos individer som är sensibiliserade mot häst.

Ungefär 10-15% av svenska befolkningen är allergiska mot pälsdjur *Bråbäck et al, Atopy among schoolchildren in northern Sweden in relation to pet ownership and early life events. Pediatric Allergy & Immunology 2001: 12: 4-10, Miljöhälsorapport 2001, Stockholm* och av dessa reagerar kanske 35-60% mot häst, dvs. cirka 10 % av befolkningen har någon form av allergi mot häst. Tidigare ansåg man att exponering *Kjellman et al. The problem of furred pets in childhood atopic disease. Failure of an information program. Allergy 1983: 38: 65-73* för pälsdjursallergen tidigt i livet ökade risken för allergi, vilket under senare år har ifrågasatts och vissa studier har även visat på en minskad risk hos barn som har regelbunden pälsdjurkontakt *Alfvén et al., Allergic disease and atopic sensitization in children related to farming and anthroposphic lifestyle – the PARSIFAL study. Allergy 2006: 61: 414-421.* I Sverige har omkring 40-50% av befolkningen pälsdjur hemma, och då speciellt katt och hund, men även kontakt med hästar ökar. Men det är framförallt pälsdjur inomhus som ger upphov till symtom vid allergisjukdom. Pälsdjursallergen finns inte bara hemma hos dem som har pälsdjur utan finns överallt i samhället genom transport via kläder.

Det finns idag inga gränsvärden för mängden pälsdjursallergen i luften och risk för utveckling av allergiska symtom. Men vi vet att vissa personer kan få en allergisk reaktion, när de vistas i ett stall. Vid en undersökning bland personalen på ett kontor som låg 30-150 meter från ett stall, så svarade 18 anställda (7.8%) att de hade allergi mot häst. Generellt tolererade dock personalen närheten till hästarna väl, inklusive de med hästallergi, varav endast 2 personer ansåg att de upplevde störningar i form av lukt och 2 personer hade ökade besvär på arbetet pga. hästarna. Halten hästallergen i inomhusluften på arbetsplatsen låg oftast under detektionsgränsen och som högst upp till 2 U /m³ luft, vilket uppmättes i matsalen *Elfman et al., Detection of horse allergen around a stable. Int Archives of Allergy and Immunology 2008: 145: 269-276.*

Hästen i samhällsplaneringen

Hästen i samhället har många positiva inslag, men den kommande utvecklingen har också en baksida. Det är inte längre så, och har inte varit på många år, att hästarna i första hand finns i lantliga miljöer. I en beräkning som genomfördes av SCB på uppdrag av Jordbruksverket 2004 finns det ungefär 283 000 hästar i Sverige varav cirka 200 000 hästar finns i tätortsnära miljöer och därmed i närheten av bostäder, skolor, daghem osv.

Många vill ha nära till sina hästar, liksom man vill ha nära till t.ex. skola, affär och idrottsanläggning. Från att ha varit en del av det traditionella lantbruket blir hästarna nu mer och mer integrerade i det övriga samhället. Även bostadsbebyggelsen utvecklas och hästgårdar och travanläggningar som tidigare har legat på landet blir allt mer omgärdade av bostäder. Detta skapar problem vid tillämpningen av Plan- och bygglagen och Miljöbalken. Hästar ger upphov till olägenheter i form av spridning av allergen, lukt, flugor, damm m.m. Sådana olägenheter skall beaktas vid planläggning och bygglovgivning samt i tillsyns- och anmälningsärenden.

Bedömningsgrunder

I ett statligt betänkande från 1989 *Allergitutredningen SOU 1989: 76, s. 224* föreslogs vid nyetablering ett minsta avstånd om 500 meter mellan bostads- och fritidsbebyggelse och områden med hästhållning, stall och ridstigar. Risken för spridning av hästallergen betraktades som ett stort problem och är det förhållande som föranleder den mest strikta tillämpningen av bestämmelserna om skyddsavstånd mellan djuranläggningar och bostäder och skolor. Något mer allmänt uttryckt krav på skyddsavstånd finns inte antaget.

Det vetenskapliga underlaget för beslutet har dock inte varit helt välgrundat och har lett till omfattande diskussioner om säkerhetsavstånd i planeringssammanhang. Dessa har dock legat till grund för vissa myndighetsråd vad gäller etableringen av djurstallar.

Boverket har gett ut ett allmänt råd i frågan, som i stort sett följer förslaget i Allergikutredningens betänkande *SOU 1989: 768; "Bättre plats för arbete, planering av arbetsområden med hänsyn till miljö, hälsa och säkerhet" AR 1995:5*, framtaget i samarbete med bl. a Socialstyrelsen. De skyddsavstånd som anges i detta råd är för ridanläggningar 500 meter.

Socialstyrelsen har dock i ett *Meddelandeblad juni 2004* uttalat att ett skyddsavstånd på 200 meter kan vara mer rimligt med hänsyn till risk för olägenhet som lukt, flugor, buller och allergirisk. Socialstyrelsen tar dock inte ställning i det enskilda ärendet utan det är kommunen och, vid överklagande eller granskning av planer, länsstyrelsen som avgör vilket avstånd som kan vara lämpligt.

Spridning av hästallergen från stall

En studie som nyligen genomförts av Arbets- och miljömedicin i Uppsala vid ett stall med 32 hästar visar på följande resultat *Elfman et al., Detection of horse allergen around a stable. Int Archives of Allergy and Immunology 2008: 145:269-276*. Mediannivån av hästallergen vid staldörren låg på 316 U/m³ och i hästhagen var nivån 40 U/m³, som snabbt sjönk till 2 U/m³ efter cirka 50 meter från hagarna där hästarna vistades. I vindens riktning och vid något högre vindstyrkor (3-5 m/s) kunde man ibland uppmäta låga nivåer av hästallergen (2-4 U/m³) på avstånd upp till 200-450 meter.

Baserat på ovanstående och en tidigare studie som genomfördes av Miljömedicin i Stockholm *Emenius et al., Dispersion of horse allergen in the ambient air, detected with sandwich ELISA. Allergy 2001: 56: 771-774* kan man säga att hästallergen under dagar med lite vind inte sprids i den omgivande luften längre än cirka 50 meter utanför stallet och de områden där hästarna vistas. Vid högre vindstyrkor kan man finna låga nivåer av hästallergen på upp till 450 meter från stallområdet. Vegetation, framför allt barrträd, och höga byggnader utgör ett bra skydd mot spridningen. Det behövs dock skapas en bättre kunskap vad gäller dos-responsförhållandet mellan överkänslighet och symtom och exponering för allergen, och i detta fall speciellt hästallergen.

Senare års forskning talar alltså för att det kan vara både rimligt och möjligt med en mer differentierad tillämpning av skyddsavstånd mellan djuranläggningar och bostadshus och olika bebyggelsemiljöer; rena bostadsområden i stadsplanlagda områden respektive på landsbygden och med en gråzon däremellan. Vid tillståndsärenden bör hänsyn tas till faktorer såsom lokala klimatdata med förhärskande vindar, vegetation och topografin i det aktuella området. Vidare vore det bra om kommuner kunde göra en långsiktig plan vad gäller områden där utbyggnad av hästanläggning tillåts respektive områden där hästar ej kommer att tillåtas. En långsiktig planering skulle göra det bättre och säkrare för allergiker att planera var de ska bosätta sig, respektive för de personer som vill etablera sig inom hästnäringen.

6.15 Viktigt att tänka på vid samhällsplanering

Hästen har blivit ett skäl till ökad inflyttning, fler flyttar tillbaks eller stannar kvar och bosätter sig på landsbygden. Därmed bidrar hästen till att öka eller bevara kommunal service i form av skolor, vård och omsorg. Hästen finns där människan finns, vilket innebär att hästen har kommit att bli en tätortnära

företeelse. Det innebär att hästen, hästgårdar och ridhus finns i eller nära tätort. Det är närheten som är tjueningen för många människor med häst som intresse, samtidigt ökar risken för att problem uppstår. Vid en eventuell detaljplan bör man tänka på att:

- Planera för hästen i samhället. Sätt tydliga gränser för var man får och inte får hålla häst i syfte att minska konflikter mellan hästägare och omgivningen.
- Planera långsiktig vilket underlättar för dem som är allergiska att planera var de ska bosätta sig, vilket även förenklar för de personer som vill verka inom hästnäringen.
- Planera in tillräckligt med mark i anslutning till nybyggnation av exempelvis ridhus eller temaboenden för häst.
- Planera in så att det finns tillgång till ridvägar/ridslingor.
- Planera kombinerade vandringsled/cykel- och ridvägar. Även här är det viktigt att sätta tydliga gränser för vilka vägar och leder som får nyttjas av häst
- Skyddsavstånd till andra fastigheter: skriv in i detaljplanen vilket skyddsavstånd man valt för avstånd mellan hästhållande fastigheter och annan bebyggelse och rekreationsområden. Några exakta siffror, som bygger på forskning gjord på häst, för skyddsavstånd finns inte idag. Ett forskningsprojekt avseende hästallergen genomförs av Lena Elfman vid Uppsala Universitetssjukhus.

Vem har ansvaret om en familj som flyttar in i ett hästtemaboende och ett av barnen utvecklar allergi? I Miljöbalken anger man att den som orsakar olägenhet skall åtgärda eller upphöra med verksamheten. Denna osäkerhet vid nybyggnation gynnar inte de som driver hästverksamhet.

6.16 Avstyckning av jordbruksfastigheter för att skapa en hästgård

Lantmäteriets riktlinjer och rekommendationer för handläggning av fastighetsbildningsärenden (rapport aug 1998, rev 2003 och 2007) anger att Fastighetsbildningslagen efter ändringar 1991-01-01 ger möjlighet att, som ett led i landsbygdsutveckling, till bostadsfastigheter på landsbygden lägga mark för viss näringsverksamhet samt för hobby i form av mindre djurhållning eller odling. Marker som bör komma ifråga är betes-, ängs- och hagmarker samt ibland åkermark. Produktiv skogsmark av intresse för det aktiva skogsbruket bör inte ingå annat än i marginell omfattning.

Vid telefonkontakt med Lantmäteriet i Bengtsfors har man sagt sig vara positiva till avstyckning för att skapa hästgårdar.

7 Slutsatser

Att räkna antal hästar och hästverksamheter har inneburit ett idogt sökande av data. Det finns inga eller få register och fakta sammanställt i ämnet. Projektet har till stor del fått förlita sig på sökningar på Internet, myndighetskontakter, telefonkontakter och e-postenkäter. Med dessa systembrister i åtanke får man ta siffrorna i undersökningen för närmevärden som kan variera både uppåt och nedåt. Det är dock intressant att konstatera att hästnäringen inte ännu är så reglerad att det går att få fram denna statistik.

Antal hästar

Slutsatsen av inhämtade data är att kunskapen om hur många hästar och var de finns är låg. Möjligheten att få in och sammanställa en korrekt databas med de rapporteringssystem som finns idag är i praktiken omöjlig.

När man jämför antalet hästar i Västra Götaland med antalet kor är det en klar övervikt på antalet kor. Korna står således fortfarande för den största insatsen för att hålla ett öppet och varierat landskap i Västra Götaland.

Register och system

Avsaknaden av centrala register för hästar och hästverksamheter gör näringen mycket svår att undersöka. Hästpassen som alla hästar enligt lag skall ha borde kunna utgöra ett bra register. Det bortfall som blir på grund av passlösa hästar får anses vara försumbart i sammanhanget. Även djurskyddsinspektörerna ser ett behov av centrala register, *Hur kan kommunernas offentliga kontroll av hästhållare underlättas? Examensarbete av Elin Holgersson ht 2007.*

Definition av företagare och hobbyverksamhet

I undersökningen har valts att använda definitionen "Hästverksamhet – verksamhet som kan innefatta både näringsverksamhet och/eller privat verksamhet med häst". Utgångspunkten för att välja denna definition beror på att det är svårt att urskilja vad som är företagande och vad som är hobby. Även Skatteverket har svårigheter och stora variationer i sina bedömningar av hästverksamheter. Beroende på den stora oklarhet som råder vore det av värde att få en tydlig och rimlig definition.

PuL

Under projektets gång har det blivit tydligt att det är svårt att hitta uppgifter om varor och tjänster för häst. PuL medger inte att uppgifterna i databasen presenteras, men vi inser att det hade varit av värde för alla målgrupper inklusive den enskilde hästägaren.

Fördjupningsdelen Munkedal

Fördjupningsdelen har baserat sig på ett antal frågeställningar från Munkedals kommun. Svaren på frågeställningarna är hämtade ur ett flertal rapporter och sakkunniga. Bilden som målas upp är att häst är en av flera orsaker till att välja landsbygdsboende, det finns många lagar och regler som styr, hästen är en viktig del i den sociala ekonomin och att det finns mycket en kommun kan göra i sin samhällsplanering för att underlätta för att bo och verka med häst i den egna kommunen. Genom att tillrättalägga förhållandena för häst i kommunen och öka inflyttningen till kommunen får kommunen ett större skatteunderlag och en win-win situation uppstår.

Projekt mål

Målsättningen var att undersöka antalet hästar, hästnäringens omfattning och att synliggöra marknaden i form av foder, strö, gödsel och stallplatser.

Projektet har, med de systembrister som finns idag, kommit så långt det är möjligt att komma under en projekttid på sex månader. Utgångspunkten har varit att räkna utan någon värdering på verksamhetsform eller andra värdekriterier, denna målsättning har uppfyllts.

Utifrån de förutsättningar som finns har projektet fått fram en helhetsbild av hästnäringen i Västra Götaland. Därutöver kan rapport och websida fungera som underlag för framtida projekt som vill gå vidare i frågeställningarna och utveckla dem.

8 Framtida projekt och uppdatering

8.1 Utveckling av databas

Databasen innehåller alla uppgifter som behövs för att kunna fungera som ett fullständigt adressregister är en logisk och möjlig utveckling att man väljer att öppna upp för att visa dessa uppgifter publikt. En sådan utveckling kräver tillstånd för registerhållning och inhämtande av medgivande från dem som ingår i registret, enligt PuL. Genom en sådan utveckling får databasen ytterligare en funktion som till stora delar saknas idag. Dessutom kommer en mer omfattande administration av databasen krävas då data alltid måste vara aktuella för att ge en rättvisande bild.

En annan utveckling är att man skapar system för egenadministration där organisationer, föreningar, kommuner m fl. kan gå in och sköta om delar av underhållet av innehållet i databasen. Även detta kräver en mer omfattande administration av databasen och med detta system blir aktualiteten mer osäker.

8.2 Uppdatering av databas

Uppdatering av databasen i dagsläget är helt manuell då inga system finns som tillåter automatisk uppdatering. Lämpligt vore att placera databasen och websidan hos en aktör inom regionen med ett egenintresse av att hålla den uppdaterad. Idag finns ingen sådan aktör och det ligger därför kvar hos LRF.

Under 2008 genomförs ett projekt med medel från Jordbruksverket "*Regionala nav i nationell samverkan för uthållig utveckling av hästsektorn*". Syftet är att skapa en modell för hur man stödjer och utvecklar lokala/regionala nav i landet med uppgift att verka för en uthållig och hållbar utveckling av hästsektorn i Sverige samt att skissa på hur väl fungerande kanaler mellan nationell och regional nivå uppnås. Målet är att ta fram en modell för hur man kan bygga upp och arbeta med en verksamhet lokalt – regionalt – nationellt för att stödja uthållig/hållbar utveckling för hästsektorn. Genomförare är HästHalland, Hushållningssällskapet Halland.

9 Referenser

9.1 Sakkunniga

Naucmér Lars-Gösta, Hästbeskattning och hästekonomi, 2008
Adolfson Katarina, Allemansrätt och nyttjande av annans mark, 2008, Karlstad
Elfman Lena, Hästar och allergier 2008, Uppsala
Bjällfalk Jonas, Teknisk rapport databas 2008, Karlstad

9.2 Organisationer och myndigheter

Miljö- och Hälsokontor i alla kommuner
Svenska Ridsportförbundet, SvRF
Göteborgs och Bohusläns RF
Västergötlands Ridsportförbund
Svenska Travsportens Centralförbund, STC
Svenska Galopp
Jordbruksverket
Statistiska Centralbyråns, SCB

9.3 Utredningar och rapporter

Naucmér Lars-Gösta, Hästen, skatten och lagen 2007
Kartläggning och analys av hästverksamheten i Sverige, SJV, 2005
Falkhaven Elisabeth, En studie kring hästens ekonomiska, samhälleliga och sociala betydelse i Hallands län 2005
Holgersson Elin, Hur kan kommunernas offentliga kontroll av hästhållare underlättas? 2007, Umeå
SCB, enkätundersökning till fastighetsägare på Jordbruksverkets uppdrag 2004
Jordbruksstatistiken 2007 (stat. från okt 2004)
Jordbruksverkets 2008 (SCB) enkät till Miljö- och Hälsokontoren i kommunerna
Johansson Dag m.fl, Hästnäringens samhällsekonomiska betydelse i Sverige 2004, Uppsala
Kartläggning och analys av hästverksamheten i Sverige 2005
Eriksson Erika, Boende för människa och häst 2006
Hästen i landsbygdsutveckling 2007
Projektstatus Häst i Heby 2004.
Manimalisrapporten 2005
Hästnäringens Nationella Stiftelse HNS, Hästen i kommunen – betyder mer än du tror 2008, Stockholm
Bråbäck et al, Atopy among schoolchildren in northern Sweden in relation to pet ownership and early life events. *Pediatric Allergy & Immunology* 2001; 12: 4-10, Miljöhälsorapport 2001, Stockholm
Kjellman et al. The problem of furred pets in childhood atopic disease. Failure of an information program. *Allergy* 1983; 38: 65-73
Alfvén et al., Allergic disease and atopic sensitization in children related to farming and anthroposphic lifestyle – the PARSIFAL study. *Allergy* 2006; 61: 414-421
Elfman et al., Detection of horse allergen around a stable. *Int Archives of Allergy and Immunology* 2008; 145: 269-276
Allergikutredningen SOU 1989: 76, s. 224
SOU 1989: 768; "Bättre plats för arbete, planering av arbetsområden med hänsyn till miljö, hälsa och säkerhet" AR 1995: 5
Socialstyrelsen, Meddelandeblad juni 2004
Elfman et al., Detection of horse allergen around a stable. *Int Archives of Allergy and Immunology* 2008; 145: 269-276
Emenius et al., Dispersion of horse allergen in the ambient air, detected with sandwich ELISA. *Allergy* 2001; 56: 771-774

9.4 Sökvägar

Svenska Djursjukhusföreningen

Svenska Hovslagareföreningen

Julmyra Gärd, www.julmyra.se

Eniro

Internet

www.lrf.se.

www.sjv.se

www.regionfakta.com 2008-04-02

Bilagor:

Styrgruppsprotokoll från Styrgruppsmötet den 19/11 2007

Dagordning 19/11 2007

1. Databasval

Besluta om vem som ska få uppdraget

Scandesign, Kungsbacka Beacon Design, Vålberg - Jonas Bjällfalk

Suss Webb – Susanna Rydin (VästHäst)

2. Definition Hästföretagare

Hästföretagare – delas i inriktningar ex ridskolor. Har företaget mer än en inriktning väljer man den där huvuddelen av inkomsten kommer ifrån.

Hobbyverksamhet (Övriga hästföretagare?)

Volontärverksamhet (Övriga hästföretagare?)

Skillnaden mellan företag, hobby och volontär bör utgå ifrån rekvisit som; Varaktighet, lön ur företaget/annan inkomst, antal årsarbetstimmar, målsättning för företagets f-skatt, momsredovisning, mm.

Andra definitioner, skattemyndighetens, landsbygdsprogrammet, flera?

3. Dataprioritering

Antal hästar (*helst kommunvis och markerat sportinriktning, där kommunen saknar adekvat underlag görs en uppskattning via antal försäkrade hästar*)

Hästturismföretag (*söks via turismsajter*)

Stuterier/uppfödare (*via avelsföreningar, avgränsning på 3 föl/år*)

Övriga hästföretagare/

Ridsportanläggningar (*söks via Eniro*)

Större hästanläggningar

Veterinärer (*via branschregister*)

Hovslagare (*via branschregister*)

Ridleder/ridslingor

Travbanor

Travtränare (*söks via A- och B-tränarregister*)

Travskolor

Hästkliniker (*via branschregister*)

Ridskolor m ridskoleverksamhet & Ridklubbar

Naturbruksskolor med hästinriktning

Andra utbildningsinstanser

3. Övriga frågor

Definiera ex "Större hästanläggningar, Andra utbildningsinstanser, Stuteri/uppfödare

Information

Till exempel om man söker på hovslagare - dels via deras matrikel samt Eniro, skiljer sig informationen ex matrikel 86 st varav 10 gick att finna på Eniro och på det senare fanns det 28 st som ej fanns med i matrikeln. Vilken info ska vi utgå ifrån?

Infovägar beträffande "antal hästar" ("sportinriktning") förutom

Miljö och byggkontoret

Jordbruksverket

Försäkringar

Minnesanteckningar från styrgruppsmötet den 19/11 2007

1. Databasval

Besluta om vem som ska få uppdraget

Scandesign, Kungsbacka – offert 74 800 kr

Fördel: stort företag, stor kompetens, flera anställda och det innebär att vid sjukdom påverkar det inte arbetet, vi får exakt det vi har begärt

Nackdel: stort företag, kostnaden ökar om vår kravspecifikation förändras under processen.

Beacon Design, Vålberg - Jonas Bjällfalk – offert 67 200 kr

Fördel: enmansföretag, känner till hans kompetens sedan tidigare genom Häst - Värmland/Väst, av tidigare erfarenhet ger han bra service. Jonas framhåller i sin offert under "Uppdrag" att han har tagit hänsyn till möjligheten att det tillkommer önskemål utöver den liggande kravspecifikationen.

Nackdel: pga. att det är ett enmansföretag är det känsligare vid sjukdom, men offererat pris ger möjlighet att hyra in extra personal.

Suss Webb – Susanna Rydin (VästHäst) – offert 36 500 kr

Fördel: enmansföretag, SLU känner till hennes kompetens sedan tidigare, databasen kan ligga på hennes webportal VästHäst.

Nackdel: pga. att det är ett enmansföretag är det känsligare vid sjukdom och offererat pris har svårt att klara att hyra in extra personal

Resonemang runt de tre alternativen

Scandesign – ett stort företag, som innebär att det blir för statiskt för våra behov och att kostnaderna ökar om vår kravspecifikation inte håller processen ut. Scandesign är lokaliserat till Halland.

Beacon Design och Suss Webb – Positiva är att båda är enmansföretag, samtidigt finns det en ökad känslighet vid sjukdom. Oavsett vilket företag av dessa vi väljer gynnar vi landsbygdsföretagandet som är projektets syfte och mål.

Beacon Design – Jonas har vid tidigare samarbeten visat att han har en gedigen kunskap och en stor servicenivå, offererat pris ligger så pass högt att man kan förutsätta att arbetet kan prioriteras utifrån våra önskemål, Jonas har ingen hästkunskap (vilket i och för sig inte är nödvändigt för att bygga databasen), Jonas är lokaliserad till Värmland, gynnar landsbygdsföretagande

Suss Webb – gynnar vi landsbygdsföretagandet, SussWebb är det enda företaget baserat i Västra Götaland, Susanna har goda hästkunskaper samt ett nätverk runt häst i VG. Dock bedöms inte hästkunskaper och nätverk vara ett måste för databasbyggandet och vid behov kan Susannas kompetens köpas in till projektet även om det blir ett annat företag som bygger databasen. Susannas företag skulle gynnas av att få uppdraget att bygga databasen. Ytterligare en aspekt är att databasen kan ligga på hennes webportal, offererat pris är så lågt att vi ifrågasätter hennes möjligheter att prioritera databasarbetet utifrån våra önskemål.

Diskussion kring möjligheten att SLU kan vara en backupp för Suss Webb.

Beslut

Scandesign kommer inte ifråga för uppdraget.

Vi uppdrar åt Yvonne att kontakta Susanna och få en ny offert från Suss Webb där hon förtydligar uppdraget utifrån en tydligare kravspecifikation med

tidsram och leveransgaranti. Så att Beacon Design och SussWebbs offerter går att jämföra.

Beslut avseende databasval görs via e-post i styrgruppen efter ny inkommen offert från Suss Webb.

Kravspecifikation:

1. Definition Hästföretagare

Hästföretagare – delas i inriktningar ex ridskolor. Har företaget mer än en inriktning väljer man den där huvuddelen av inkomsten kommer ifrån.

Hobbyverksamhet (Övriga hästföretagare?)

Volontärverksamhet (Övriga hästföretagare?)

Skillnaden mellan företag, hobby och volontär bör utgå ifrån rekvisit som; Varaktighet, lön ur företaget/annan inkomst, antal årsarbetstimmar, målsättning för företagets f-skatt, momsredovisning, mm.

Andra definitioner, skattemyndighetens, landsbygdsprogrammet, flera?

Beträffande definition "Hästföretagare" kom vi fram till att projektets syfte och mål är att räkna antal hästar och företagare utan någon värdering på deras verksamhet. Då menar vi att alla aktiva företag som har F-skattsedel räknas som hästföretagare, som sedan delas in kommunvis och antal. Företag med flera inriktningar kan hamna under flera olika områden, men ska aldrig summeras in mer än en gång.

Hur behandlar vi företag som underkänns för F-skatt av Skatteverket men bedöms som företagare i Landsbygdsprogrammet?

Vi kom fram till att en vettig definition av hästföretagare ändå skulle göras. Förslag på bollblank beträffande denna fråga nämndes Camilla Linder (LRF) och Fredrik Rosén (LRF Konsult)

Även titta på andra definitioner av hästföretag som skattemyndighetens.

1. Dataprioritering

Antal hästar (*helst kommunvis och markerad sportinriktning, där kommunen saknaradekvat underlag görs en uppskattning via antal försäkrade hästar*)

Hästturismföretag (*söks via turismsajter*)

Stuterier/uppfödare (*via avelsföreningar och skatteverket*)

Övriga hästföretagare

Privata ridhus

Producenter av Hästfoder (dock inte spannmålsodlare som väljer tex Matildahavre för att den ger bättre betalt från Lantmännen som hästhavre)
Större hästanläggningar (träningsanläggningar m.m.)

De punkter som räknats upp ovan är de som vi anser kommer att ta längst tid att samla in. Därför har de en högre prioritet.

Veterinärer (*via branschregister*)

Hovslagare (*via branschregister*)

Hästvård

Ridleder/ridslingor

Travbanor

Travtränare (*söks via A- och B-tränarregister*)

Travskolor

Hästkliniker (*via branschregister*)

Ridskolor m ridskoleverksamhet & Ridklubbar ?

Naturbruksskolor med hästinriktning
Andra utbildningsinstanser
Seminstationer

De punkter som är fet markerade lades till i listan, samt vi kom överens om att Ridsportanläggningar skulle tas bort, den punkten heter nu Privata ridhus. Ansågs att alla punkter var viktiga för undersökningen och att man börjar med de punkter som är svåra att få fram, där man behöver skicka ut brev och invänta svar. Under ställtiden arbetar man med de punkter som bedöms som lättare.

Företag kan dyka upp under flera olika områden om företaget har flera inriktningar, men det summeras aldrig mer än en gång. Företagsnamn visas inte i databasen utan endast länkar till aktuella hemsidor. Undantag är ridskolor, travskolor, travbanor och hästkliniker eftersom de är av mer permanent typ. Dock inte fullständig kontaktinformation. Viktigt att få upp i tabellform under kartan på rid- och travskolor kommunvis, ridskola, antal hästar, antal medlemmar och antal medlemmar under 18 år.

Alla fakta skall utöver antal i kartbilden finnas i tabellform under kartan.

Övriga frågor

Nytt namn på databasen för att bättre beskriva vad den tar upp. Förslag?

Uppdrag 24: 2 studenter som under 24 timmar tar fram en kravspecifikation, sker 27-28 nov. Vanja har redan anlitat dem för att se på Hästcentrums hemsida och kan lägga in som en del kravspecifikationen för databasen.

Vi beslutade att Uppdrag 24 var intressant då vi kan få helt nya infallsvinklar denna väg och att vi vill att det görs. Ska vi invänta denna innan Susanna kontaktas?

Vi behöver inrätta ett diskussionsforum för projektet på nätet.

Fråga - Är behovet av ett specifikt diskussionsforum stort eller kan vi klara det via e-posten?

Följande kravspecifikation är framtagen för databasen:

En databas med Västra Götalands 49 kommuner med 19 variabler att söka på:

Antal hästar (*helst kommunvis och markerat sportinriktning, där kommunen saknaradekvat underlag görs en uppskattning via antal försäkrade hästar*)

Hästturismföretag (*söks via turismsajter*)

Stuterier/uppfödare (*via avelsföreningar och skatteverket*)

Övriga hästföretagare

Privata ridhus

Producenter av Hästfoder (*dock inte spannmålsodlare som väljer tex Matildahavre för att den ger bättre betalt från Lantmännen som hästhavre*)

Större hästanläggningar (*träningsanläggningar m.m.*)

Veterinärer (*via branschregister*)

Hovslagare (*via branschregister*)

Hästvård

Ridleder/ridslingor

Travbanor

Travtränare (*söks via A- och B-tränarregister*)

Travskolor

Hästkliniker (*via branschregister*)

Ridskolor m ridskoleverksamhet & Ridklubbar

Naturbruksskolor med hästinriktning

Andra utbildningsinstanser

Seminstationer

Presentation av fakta i form av en karta med alla kommuner i
Variablerna skall ha hänvisningar i form av kontaktinfo när pekaren dras över punkten i kartan (blåmarkerade variabler) eller hänvisning till var man kan få tag i kontaktinfo under kartbilden (rödmarkerade variabler).
Företagsnamn visas inte i databasen utan endast länkar till aktuella hemsidor.
Undantag är ridskolor, travskolor, travbanor och hästkliniker eftersom de är av mer permanent typ. Dock inte fullständig kontaktinformation. Viktigt att få upp i tabellform under kartan på rid- och travskolor kommunvis, ridskola, antal hästar, antal medlemmar och antal medlemmar under 18 år.

Företag kan dyka upp under flera olika områden om företaget har flera inriktningar, men det summeras aldrig mer än en gång.

Alla fakta skall utöver antal i kartbilden finnas i tabellform under kartan.

Uppdatering på enklast möjliga sätt, om så är möjligt via länkning

Styrgruppsprotokoll från Styrgruppsmötet den 6/3 2008

Dagordning

1. Webbsidan

Arbetsmodell, utseende och funktion
Ligger fristående på webbportalen horse-expo.se

2. Databas

Ägandet av databasen
Verktyget på Cd – dess användande

3. Verksamhetskategorierna

De olika kategorierna - bilaga 1
Antal hästar
Antal verksamheter

4. Namnförslag

Förslag på namn - bilaga 2
Skydda namnet via PRV

5. PuL – bilaga 3

6. Ekonomi

Se bilaga

7. Pressrelease

8. Övrigt

Minnesanteckningar från styrgruppsmötet den 6/3 2008

1. Webbsidan

Tyvärr låg Active 24:as server nere denna morgon, därför gick det inte att visa webbsidans utseende och funktion, detta är en demo, en prototyp av hur informationen kan visas utefter de kategorier som vi har bestämt.

2. Databas

Som projektägare äger LRF databasen. Den optimala lösningen av ägandet vore enligt Styrgruppen att databasen ägs av samt att webbsidan ligger på Länsstyrelsens server. Gällande verktygets användande, är tanken att verktyget ska delas ut till intresserade, frågan i gruppen var huruvida den skulle säljas eller delas ut. Efter kontakt med Helena Ingvarsson, Länsstyrelsen Västra Götaland ses det positivt ur Landsbygdsprogrammet syn att verktyget sprids samt att det sker gratis eller till ett lågt pris. Kostnaden för verktyget skulle täcka porto arbetsinsats.

PuL – (personuppgiftslagen) med hänsyn till PuL kan inga adresser publiceras på websidan, annat än allmänna länkar. Verktyget kan inte säljas innehållandes data, då de som finns i registret inte godkänt att de finns med.

3. Verksamhetskategorierna

Totala antalet hästar sedan Svenljunga och Tranemo har inkommit med sina siffror är 32 972 st.
Antalet verksamheter som har kunnat identifieras uppgår till ca 4 000.

Verksamheter kategorier

– Kategorierna Travbanor och Travskolor ändrades till en gemensam kategori.

– Kategorin Travtränare

På webbsidan ser vi att det står A- och B-tränare. Huvudkategorin ska vara Travtränare på webbsidan ska pratbubblan visa A- och B-tränare.

– Diskussion om andra tränare borde tas med kom upp. Yvonne fick i uppdrag att se över arbetsinsatsen i förhållande till nyttan för att genomföra detta och om det hinns inom projekttiden.

– I övrigt kändes uppdelningen enligt nedan naturlig för att kunna hitta lätt mellan de olika kategorierna.

Ridskolor

Privata Ridhus

Sport och avelsföreningar

Större Hästanläggningar

Travbanor/Travskolor

Travtränare

Hästturismföretag

Ridleder/ridslingor

Hästfoderproducenter

Hästföretagare

Stuterier och Uppfödare

Semin- och Mottagarstationer

Hingststationer EU-godkända

Hästkliniker

Distriktsveterinärer

Veterinärer

Hovslagare

Hästvård

Naturbruksskolor med hästinriktning

Andra utbildningsinstanser

4. Namnförslag

Styrgruppen hade olika förslag på namn. Bland annat Hästlandet Västra Götaland. Margareta Bendroth tar med frågan för ev fler förslag.

5. Ekonomi

Kostnadsmässigt ligger projektet bra till. Det finns utrymme för att ta in hjälp utifrån på olika bitar i rapportskrivningen. Frågan ställdes till styrgruppen om de hade tid och intresse för att åta sig någon bit. Då ingen upplevde att det fanns utrymme för det hänsköts frågan till Yvonne att se över vilka bitar hon kan leja bort.

6. Pressrelease

En pressrelease om projektet när det är färdigställt skall göras. Vanja har åtagit sig att skriva den. Styrgruppen diskuterade om det fanns anledning att på något vis synka det med Framtidens Hästsektor som går av stapeln den 8 maj. Uppdrogs åt Yvonne att se över tidsplanen när rapporten kan vara klar.

Vid tangentbordet
Yvonne Andersén

Bilaga 1

Verksamhetskategorier

Hästar: (här ger vi bara totala antalet hästar)

Antalet hästar i länet är totalt **31 622 st.**

Saknas info från Svenljunga och Tranemo

Verksamheter: (här skriver vi även in namn dolt, så vi kan sortera ut företag med flera verksamheter) ca antal på **4000 st** verksamheter

Ridskolor

Privata Ridhus

Sport och avelsföreningar

Större Hästanläggningar

Travbanor

Travtränare

Travskolor

Hästturismföretag

Ridleder/ridslingor

Hästfoderproducenter

Hästföretagare

Stuterier & Uppfödare

Semin- & Mottagarstationer

Hingststationer EU-godkända

Hästkliniker

Distriktsveterinärer

Veterinärer

Hovslagare

Hästvård

Naturbruksskolor med hästinriktning

Andra utbildningsinstanser

Bilaga 2

Namnförslag

Hästpunkten
i Västra Götaland

Hästkoll
i Västra Götaland

Hästkartan
i Västra Götaland

Projektet handlar om att ta reda på:
Antal
Hästnäring
Kommunvis
Västra Götaland

Bilaga 3

Vad säger personuppgiftslagen (PuL)

Syftet med PuL är att skydda människors personliga integritet, så att den inte kränks. Den enskilde ska därför själv avgöra om uppgifter om honom eller henne får databehandlas eller inte.

Lagens huvudprincip är att personuppgifter bara får behandlas om den registrerade har lämnat sitt uttryckliga samtycke eller om behandlingen är nödvändig för att;

- ett avtal med den registrerade ska kunna fullgöras
- den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig skyldighet
- vitala intressen för den registrerade ska kunna skyddas
- en arbetsuppgift av allmänt intresse ska kunna utföras
- den personuppgiftsansvarige eller en tredje man till vilken personuppgifter lämnas ut ska kunna utföra en arbetsuppgift i samband med myndighetsutövning
- ett ändamål som rör ett berättigat intresse hos den personuppgiftsansvarige eller hos en sådan tredje man som personuppgifterna lämnas ut till ska kunna tillgodoses, om det intresset väger tyngre än den registrerades intresse av skydd mot kränkning av den personliga integriteten.

Det går alltid att ta tillbaka sitt PuL-samtycke. När en behandling bara är tillåten med samtycke, får man inte behandla ytterligare personuppgifter sedan den registrerade har tagit tillbaka sitt samtycke.